

પારસમણી

ભજન સંગ્રહ.

ધણા સનાત નથા વધારા માથે*
સ શોધન કરી છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર
મંગળદાસ જોષીતારામ શાહ. બુકસેલર.
૩૦ રીચી રોડ—અમદાવાદ

આવૃત્તિ ૬ હી

૧૯૪૦

સવત ૧૯૪૬

૭ મે ૧૯૪૬

શ્રીમત વિદ્યાવિજય પ્રેસના શા વાંડીલાલ
નાથાલાલે છાપ્યો રીચી રોડ—અમદાવાદ.

કીંમત રૂ ૮-૮-૦.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૭૮૨૮ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ પારસી

વિષય ૨, ૩૨

ગુજરાત વિધાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કોંપ્યુટર સંગ્રહ

પારસમણી

ભજન સંગ્રહ.

સંતો અમે વહેવારીઆ શ્રી રામનામનારે. (૧૬)
 વેપારી આવે છે બધા મામ મામનારે— સંતો.
 અમારું વસાણું સંતો, સૌકીને ભાવે—(૨)
 અહાર વરણુ જેને વહેરવાને આવે—સંતો.
 લાખ કરોડ લેખાં નહિ. ને પાર વિનાની પુછ. (૨)
 વહેરવું હોય તો વહેરી લેબે કસ્તુરી છેસોંધી—સંતો.
 આવરો ને ખાતાવહીમાંસકમીવરનુ નામ,

—ૐૐૐ—

૨

ચીકીમાં ચતુષ્કુળ જાળીયા, નરસૈયાતું કામ—સંતો.
 જેમરે હરીજન હરીસખાય તેતો નીત્ય મંજામાં નાય(૨),
 અડસઠ તીરથ ગુરુને આંખણે, (૨) દુરમયે મુ' થાય—સં

(૨)

કુવ નાદા પ્રહાદ નાદા. હેતે નાદા હનુમાન; (૨)
 પ્રીત કરી પરીક્ષત નાદા (૨) જોગી શુક્રેવ અય-જે.
 સહુ સત મહીશુરેષુ અધ્યુ, જ્ઞાન મંદ્ર તેજાય (૨)
 જળપતતીરયે જોડે મળ્યા(૨) તેમાં સર્વ સાધન મળાજય
 ભલેમળ્યા મહેતાનરસિ હના સ્વામાં હેને હરીનાગુણમા
 જ્ઞાનગગાનો મહિમા મોટો, મુખે કલા નવજય-જે(૨)

—૪૬૦૩૬—

૩

હરીનો મારગ છે શુરાનો નહી કાયરનું કામ જોને;
 પરથમ પહેલું મુસ્તક મુકી વળતી લેવું નામ જોને.
 મુત વિત્ત દારા શીશ સમરપે તે પાવે રસ પાવે જોને
 સિંધુ મધ્યે મોતી લેવા, માંહિ પડયા મરજવા જોને;
 મરણ આગળ તે ભરે મુઠી, દીલની દુગ્ધા વામે જોને
 તારે ઉભો જીવે તમાસો, તે કોડી નવ પામે જોને
 ગ્રેમ પંથ પાવકની જવાળા ભાળી પાછા ભાગે જોને
 માંહી પડયા તે મહામુખ માણે, દેખનારા દાઢે જોને
 માથા સાટે મોંધી વસ્તુ સાંપડવી નહીં સ્હેલ જોને;
 મહાપદ પામ્યા તે મરજવા, મુકી મનનોમેલ જોને.

શામ આમલમાં રાતા માતા, પુરા પ્રેમીજન જોને;
મીતમના સ્વામીની લીલા, નીરખે રમની દિન જોને.

૧૬

- હરિને ભજનાં હજી કોઈની લાજ, જતાં નથી બળ્હરિ
જોને મુરતી શામળીયા સાથ, વહે વેદ વાણીરે [ટક]
- વહાલે ઉઘાર્યો પ્રહ્લાદ, હિરણ્યપુ માર્યોરે;
વિભીષણને આપ્યું રાજ્ય, રાવણ સંહારે. હૃ ૧
- વહાલે નરસિંહ મહેતાને હાર, હાથોહાથ આપ્યોરે
ધ્રુવને આપ્યું અવિચળ રાજ, પોતાનો કરી થાપ્યોરે; હૃ ૨
- વહાલે મીરાં તે બાઈનાં ઝેર. હજા હજા પીધારે;
પંચાળીનાં પુર્યા ચીર, પાંડવ કામ કીધારે. હૃ ૩
- આવો હરિ ભજવાનો હવાવો, ભજન કોઈ કરશેરે;
કરજોડી કહે પ્રેમલહાસ, ભક્તોનાં દુઃખ હરશેરે. હૃ ૪

૫

તારા મનમાં બલે જે મરવું નથીરે;
અવો નિશ્ચય કર્યો નિરધાર;
તેમાં ભુલી ગયા ભગવાનરે. ટક.

ધન દોલત નારીને ઘણા દીકરાંરે, એતીવાડી ઘોડા ને હરખાર.	તેમાં ૧
મેડી મંદીર ઝરૂખાંને માળિયાંરે, સુખદાયક સુંદર સે'જ.	તેમાં ૨
માદી તકીયા ને ગાલમસુરિયાંરે, અતી આડ કરેછે એજ.	તેમાં ૩
નિચી ખાંધ કરીને નમતો નથીરે, એણુ સાધુ સંગાયે અલીમાન	તેમાં ૪
વનમાળી મોહનજીની મુરતીરે, તેની સાથે ન લાગે તાન.	તેમાં ૫
યાપ અનેક જન્મનાં આવી મળ્યાંરે, તારી મતિ મલિન થઈ મદ.	તેમાં ૬
દેવાનંદના વહાંલ ને વિસરી ગયોરે, તારે પડયો ગળે જેમ કુંદ.	તેમાં ૭

—❧—

૬

તારે માથે નખારા વાગે મોતનારે,
નથી અક ઘડ ના નિરધાર;

(૫)

તોય જાણ્યા નહિ જગદીશરે,	ટેક;
મોટા મેલીને રાજ મરી ગયારે,	
જેને જાતાં ન લાગી વાર;	તોય૦ ૧
તાડું જોખન ગયુ જખ મારતુરે,	
માથે કાળા મટી ગયા કેશ;	તોય૦ ૨
તતકાળે લેવાને જમ આવિયારે,	
તેનો ભાળી ભયંકર વેશ;	તોય૦ ૩
રામ કોટી વિદ્યુ તણી વેદનારે,	
દુઃખ પામ્યો તું દૈવનાચાર;	તોય૦ ૪
સગાં સ્વારથી મજ્યાં સૌ છુટવારે,	
તેનુ જરાએ ન ચાલે જોર;	તોય૦ ૫
જીભ ફડકી પડી ને તુટી નાડીયોરે,	
થયું દેહ તજ્યાનું તતકાળ.	તોય૦ ૬
દેવાનહ કહે નવ જાણ્યા નાથનેરે,	
મળ્યો મનુષ્યદેહ વિશાળ	તોય૦ ૭

—જ્ઞસ્તુ. —

૭

મુખ છે તમારા શરણમાં હો શામળીયાજી,
જો મારા ગુરૂએ કહ્યું કર્ણમાં હો શામળીયાજી. (ટેક)

જપ તપ તીરથ ચારે પંદારેય હોવાં લો,
એ મારા ગુરૂના ચરણમાં-હો શામળીયાલ-મુખ.
એમ કરિ મારે મંદીર પધારેને વહાલા,
ન બેશો ભત કુળ વરણમાં-હો શામળીયાલ-મુખ.
આઈ મીરાં કહે પ્રભુ ગીરધરના ગુણ વહાલા (૨)
આડે આવને મારા, મરણમાં-હો શામળીયાલ-મુખ.

૮

મુખ દુઃખ મનમાં ન આણીયે, ઘટ સાથેરે ધડીયાં
ટાળ્યાં તે કોઈનાં નહીં ટળે; રઘુનાથનાં જડીયાં-મુખ.
નળરાજ સરખો નર નહીં; જેને હમયંતી રાણી;
અરધે વસ્ત્રે વનમાં ભગ્યાં, ન મળ્યું અન્નને પાણી-મુ.
પ્રાંચ પાંડવ સરખા બાંધવા; જેની દ્રોપદી રાણી;
આર વરસ વન ભોગવ્યાં, નયણે નીંદ્રા ન આણી-મુખ
સીતા સરખી સતી નહીં, જેના રામજી સ્વામી;
રાવણ તેને હરી ગયો, સતી મહેન દુઃખ પામી-મુખ
રાવણ સરખો રાજ્યો, જેની મંદોદરી રાણી;
દશ મસ્તક છેલ્લે ગયાં, બધી લાંકા છુટાણી-મુખ.

હરિશ્ચંદ્ર રાય સત્યવાદીઓ, સારાલોચની રાણી;
તેને વિપત્ત બહુ પડી. ભર્યા નીચ ઘેર પાણી—મુખ,
સર્વ દેવને જ્યારે ભીડ પડી, સમર્થા અંતરજામી;

૯

ભાવટ ભામી ભુદરે, મહેતા નરસંધનો સ્વામી. મુખ,
હરિજન થઇને, હાથ વૃદ્ધ મુખ દુઃખ મન નવધારીયે;
ટાળ્યાં નહિજ ટળે, ષટ સાથે ધડીયાં હીમત નવહારીયે
જીઓ કદરજ મહા દુખીયા કહાવ્યારે,
કદી મુખ દુઃખ થનમાં ન લાવ્યારે;
તેએ મોહનના મનમાં ભાવ્યાર—હરિજન.
જીઓ પાંડવ પ્રભુજીને અતિ પ્યારારે,
પલ એક ધડી નવ રહે ત્યારારે;
તોય વન ભટક્યા સંજ લાઇ કારારે—હરિજન.
વસુદેવ દેવકીજી બેડે બધન રહ્યારે,
બહુ કાળનાં બધન દુર થયારે;
પ્રભુ પુત્ર થયા ને દુઃખ દુર ગયારે—હરિજન.
એકું સમજીને હરખ ને શોક તજ્યારે,

(૮)

એક વાર મન હઠ પ્રભુને ભલયેરે;
કહે મુકતાનંદ હરીને ભલયેરે—હરિજન.

—❧❧❧—

૧૦

પ્રભુએ ધાર્યું હોય તે થાય,
હહાપણુ કોઈનું કામ ન આવે;
કરોને કોટી ઉપાય—હાંરે હાંરે કરોને પ્રભુ.
ભીમ, અરજીન, સહદેવ, નિકુળ
પાંચમા ધર્મ કહેવાય;
એ પાંચેના દેખતાં જીરે,
સતી કેમ તે લુટાય—પ્રભુ.
રામ જેવા સત્યપુરુષ કહિએ,
ને તે પણ વનમાં જાય,
સતી સીતાને કણ કં ચઢાવ્યો;
તો રાવણુ શીર રોળાય—પ્રભુ.

—❧❧❧—

૧૧

જીવતું શીઠને ચિંતા કરે કૃષ્ણને કરવું હોયતેકરે ટેક
તુ અંતર ઉદ્દેગ કરે, તેથી કારજ શું સરે;

ધણી ધાર્યો મનમુખો હરપ્રદા થી નવ ફરે-કૃષ્ણ
 દોરી સર્વની એના હાથમાં, ભરાવ્યું ડગલું ભરે
 જેવા જ ત્ર વખાડે જત્રી, તેવો સ્વર નીસરે-કૃષ્ણ
 જેવું જેટલું જે જેમ કાળે, તે તેને કર ઠરે;
 તેમાં ફેર પડે નહિ કોઈથી, શીઠ કુટાઈને મરે-કૃષ્ણ
 તારૂં ધાર્યું થાય એટલું, હરી ધમ્મજા અનુસરે;
 સદાકાળ એ રીત નભે નહી, શીઠહુપણ મનમાંધરે-કૃષ્ણ
 થવાનું તે અણચીતવ્યુ થાશે, ઉપનિષદ ઊચરે;
 રાખ ભરોસો રાધાવરનો, હયા તું શીઠને ફરે-કૃષ્ણ

—*—

૧૨

સર્વ તજીને ભણ્યે શ્રી ગોવિંદને,
 જે નારાયણ નોધારા નો આધાર બે;
 ભાગે સંકટ કુડારે સ સારનાં,
 જે નામે ઊતર્યે ભવપાર બં-સર્વ
 અપરમાન વચને ધ્રુવજી વન મયા,
 નારહજીએ દીધો છે ઉપદેશ બે;
 જ્ઞાન ભક્તિ વૈરાગ્ય તે મનમાં આણિયાં;

પ્રભુ રૂબયા કાંઈ ત્યાં જઈ બાળે વેશ બે-સર્વં
 દેત્ય પુત્ર પ્રદહાદહ આગે થયા,
 લાગ્યો છે કાંઈ પિતા પુત્રનો વાહને;
 સ્થંભ થકી પ્રગટ્યારે નરસિંહ રૂપ ધરી,
 શ્રી મહાપ્રભુએ દીધો તેને સાદને—સર્વં
 લાખાગ્રહમાં પાંડવોને આવી મળ્યા,
 ભકતજનોને દીધી છે ઘણી ધીરને;
 સ્મરણ પહેલાં આંખ્યા છોરે તમે સદા,
 ભકતજન ગિરાર્યા પાચે વીરને—સર્વં
 મુઠામાનું દારીદ્ર્યણું તે જાણીયું;
 મુદિલ તાંદુલ આરોગ્યા મહારાજને;
 દાસ દયાના પ્રભુએ દરૂણા કરી,
 ભકત જનનાં કીધાં કોટીક કાળને.

— ❦ —

૧૩

ધન્યા જેણે હરિગુણ ગાયા-સંસારીયામાં. ધન્ય-
 બીજા સૌ જાણુને લવાયા-સંસારીયામાં. ધન્ય-
 દાથી ઘોડા મુખપાલ બેઠે થું થયુ (૨)

શું થયું મેળવી માયા—સંસારીયામાં ધન્ય.
 કંઠ સાહીને જમ કાઢશે પલમાં,
 દુર રહેશે સુત વિત્ત જાયા—સંસારીયામાં ધન્ય.
 હયા પ્રીતમ ભણે નંદના કુંવરને; (૨)
 રૂઝ થાશે તારી કાય—સંસારીયામાં ધન્ય.

—❦❦❦—

૧૪

વહાલો પ્રેમને વશ થયા રાજીરે,
 એમાં શું કરે પડીતને કાજીરે; વહાલો
 કરમાયાધનો આરોગ્યો ખીચડો;
 ને વિદુરની ખાધિ ભાજી;
 ભુકાં ખોર શવરીનાં ખાધાં,
 વહાલો છપ્પન ભોગ ત્યાગીરે, વહાલો
 વિદુરને ઘેર શ્રી કૃષ્ણ પધાર્યા,
 ને કેળાં આણ્યાંતાં માખી;
 મર્જી કાઢી નાંખીને છાલ ખવરાવિ,
 વહાલો તોએ ન જોયું જામીરે; વહાલો

(૧૧)

ગુણકા હતી તે પોપટ પઢાવતી,
 ને તેમાંથી નેહ લામી;
 ભગવાન હતા તે સહેજમાં મળ્યા,
 એની સંસારની બ્રમણા ભાગીરે વહાલો
 ભકતની લોક નિંદા કરે,
 ને જમત થયું છે બહુ પાછ;
 ભલે મળ્યા મહેતા નરસિંહનો સ્વામી,
 માથે ગીરધર રહ્યો છે ગાજરે; વહાલો

— ❀ ❀ ❀ —

૧૫

જે કો પ્રેમ અંશ અવતરે, પ્રેમરસ તેના ઊરમાં ઠરેઢે
 સિંહણકેરું હુધ હોય તે, સિંહણ સુતને ઝરે; (૨)
 કનકપાત્ર પાપે સહુ ધાતુ, ફેડીને નિસરે—પ્રેમ
 શકરખોરનું શાકર જીવન ખરના પ્રાણજ હરે; (૨)
 સ્વારસિંધુનું માછલુડુ, જેમ મીઠા જળમાં મરે; પ્રેમ
 સૌમવેલી રસપાન શુદ્ધ જે, પ્રાણણ હોય તે કરે, (૨)
 વળખવંશીને વમન કરાવે; વેડ વાણી ઊચરે; પ્રેમ

જિત્તમ વરતુ અધિકાર વિના મળે; કદાપિ અર્થનસરે
 બન્ધભોગી બગલો મુકતાફળ; દેખીયંચુન ભરે, પ્રેમ;
 જેમ ઠોટિ સાધને પ્રેમ વીના; પુરષોત્તમ પુંઠન ફરે; (૨)
 શ્રી પ્રીતમ શ્રીગોવરધન ધર; પ્રેમ ભક્તિયે વરે; પ્રેમ.

— ❧ —

૧૬

રામબાણુ વાગ્યાં હોય તે જાણે;
 ઓલ્યા મુરખ મનમાં શું આણે; (ટેક)
 ધ્રુવને વાગ્યાં પ્રહ્લાદને વાગ્યાં,
 તેતો ઠરીને બેઠા ઠેકાણે;
 મર્લાવાસમાં શુકદેવને વાગ્યાં,
 એતો વેદ વચન પ્રમાણે—રામ૦
 મેાર્ધ્વજ રાબાનુ મન હરી લેવા,
 હરિ આવ્યા તેટાણે;
 લઘુ કરવત મસ્તક પર મેલ્યું,
 ખત્તી પુત્ર બેઠી તાણે—રામ૦
 મીરાંબાધ પરકોધ કરીને,
 રાણેજી બડમજૂતાણે;
 વિખના પ્યાલા મીરધરલાલે આરોગ્યા,

એતો અમ્રતને ઠેકાણે-રામ
 નમિ હ. મહેત્રાની હુંડીસ્વીકારી,
 ખેમ ભઠ્ઠી ખરે ઠાણે;
 આગળ સંત-અનેક ઊંઘાર્યા,
 એટલું ધનો ભગત ઉર આણે-રામ

૧૭

મારે વરાતો વિઠલવરને વરણ છેરે,
 હાંહારે મારે વર તો
 બીજને મારે શુ કરણ છે મારે વર તો
 નંદના કુંવર સાથે નેહડો બંધાણ હાં (૨)
 મારે ધ્યાન ધણીનું ધરણ છે રે;
 હાંહારે મારે ધ્યાન. બીજને-
 અવર પુરૂષની મારે આશ નથીરે હાં (૨)
 મારે ઊગાળાને છેડે પડણ છેરે,
 હાંહારે મારે ઊગાળા, બીજને.
 સંસાર સાગરના મોહબળ ભરીયારે હાં (૨)
 મારે હરિના ભરોસે તરણ છે રે;
 હાંહાં રે મારે હરિ બીજને.

(૧૫)

બાધ મીરાં કહે પ્રભુ ગીરધરના ગુણ હાં (૨)
મારે રાસમાં ડળમાં ફરવું છે રે;
હાંદારે મારે રાસ; બીબને

૧૮

શ્રીવલ્લભ વિહુલ શ્રીજી સ્વામી શામળીયા વાલા,
સઘળું સમજે છે અંતરભમી; નંદતાલારે;
ભય તો લાગેછે મુજને મારી, શામળીયા વાલા
અંતકાળે શી વલે થશે મારી નંદતાલારે;
સેવા સમરણ ભાવે કીધું, શામળીયા વાલા;
રંક સાધુને દુઃખ દીધું; નંદતાલારે
વેઠ ધર્મને વિસાર્યા, શામળીયા વાલા; ;
અવગુણ ભર્યાં છે મુજમાં સારા; નંદતાલારે;
સહિ બણેછે ભક્ત સાચો, શામળીયા વાલા;
પાપ ડી પાપી નથો કાચો; નંદતાલારે,
બાંહ પ્રહાની લાજ ધરજે; શામળીયા વાલા.
પીડ ન પામું એવું કરજે; નંદતાલારે;
સન્મુખ લોચનમાં આવિ રહેજે શામળીયા વાલા
દોષ ન બેશે દર્શન દેજે નંદતાલારે

શ્રીમુખ ઘોડયા તે સાચુ કરજો, શામળીયા વાણ
 દુખ દયાનાં સરવે હરજો; નંદલાલારે;

૧૬

કાયા જવનો કહે છેરે મુણો મારા પ્રાણપતિ;
 મેલી મુજને કયા બઓ છેરે, આ વગડામાં અથડાતી; ૧
 જવ તમારા લીધેરે ચાલુ છું હું મદમાતી;
 તમ વિના નહીં મારેરે, આ દેહના સ મારી ૨
 જ્યારે તમે બરેરે, ત્યારે તો મારી શી રે ગતી;
 જ્યારે બહુજ હતુરે, ત્યારે પ્રીત કરવી નતી ૩
 ઘણાં લાડ લડાવ્યારે, ભેગી બેસી જમતી;
 હવે કેમ તરછોડીરે, આવી કેમ ફરી મતી; ૪
 કોઈક ગુરૂજ મળીઆરે, અગમ અગાધ ગતિ;
 કરશે પ્રલ્લ સ્વરૂપેરે એ હું બણતી નોહોતી; ૫
 છો દેવ નીરંજનરે મુળે મંગળ મુરતી;
 તારો ભેદ ન બણ્યોરે; એવી તારી અકળગતી ૬
 મારી કંઈ ના બેરોરે છું કરજોડી કરગરતી;
 મેલી માયાને ચતનરે આલ્યા અમરાવતી ૭

(૧૭)

હાસ તરણુસિંગ કહેછેરે, માયા પછી રહી રોતી;
ગુરુ ગોવિંદને ભજશેરે, થશે તેની સત્ય ગતી. ૮

— ❦ —

૨૦

જીવ કાયાને કહેછે રે, હું પછી છું પરદેશી;
અમે કયાં સુધી રહીએ, તથી અહીંના રહેવાશી,
તારા મોહના તે ફંદમારે પડી અમને ફાંસી;
તારી વાસના લીધીરે, ક્યોં લખ ચોરાશી. ૨
ગુરુએ સમજ પાડીરે, જોયું સરવે તપાસી;
નીરખ્યા બ્રહ્મ સ્વરૂપનેરે, પોતાનું રૂપ પ્રકાશી. ૩
મારી કેડજ મેઝીરે, શાને કરો ઊઠાશી;
તમને તિરથ કરાવ્યારે, શ્રી ગંગાને કાશી. ૪
થયા રૂપ અરૂપરે, માયા ત્યારે દુર ખશી,
ભાળ્યા તેજમાં તેજરે, હરી જેને મયા વશી. ૫
હાસ નારણુસિંગ કહેછેરે, અચળ થયા અવિનાશી;
ગુરુ ગોવિંદ ભજશેરે, અમરાપુરના વાશી. ૬

— ❦ —

૨૧

જેકુરે એક મેના પોપટનું, માંજર આ કારા ક અનનુ;
મેના માયા હરીની હાસી, ચૈતન પોપટ અવિનાશી

જુઓને અંતરમાં પ્રકાશી. બેડુ. ૧

કાશીગર પુરા કહેવાતા, પચરંગી પાંજરું થડતા;

તેમાં માંદી પોપટલ રહેતા. બેડુ. ૨

वैतननुं तो तेन धष्टुरे तपे, शोभे परप्रदाना इपे,

બેઠારે માંહી મહામંત્રને જપે. જોડુ ૩

મેનારેમાયા પોપટની નજરે પડી, પોપટ છત્રી મનડું લેઈ ઢસી

ચોપટણની મત સમુજાગી ફરી. બેદુ. ૪

મેનારેતું તો આવનેઓરી, મારીને તારી સરખાઈને બેડી;

મેનાથે નાંખી મોહ તણિ દોરી. બેડુ ૫

હવેરે મેના કહેઁ પોપરને, આવીને હુ તો વરૂં છું તમને;

રખેને હોડો દેતાં જી અમને. જોડુ ૬

એવરેમુષીયોપર્યયોબેહાલ,તેમનેમમે નાકરેમુષીયો

મેનારે તને કરવાનો હું ન્યાસ. જેડુ ૭
 મેનારે તને કરવાનો હું ન્યાસ.

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ १ ॥

ਅਨਰ ਬੰਧ ਕਰਨ ਬਾਰੇ।

પોપટજી તો ભણુકુંએ ભુલી ગયા, જઈને પેણાં મેતા-

ना वशभा रखा
वे

પાપટલ હવે માલ જણાયાનો વસા. જાડુ હ

ଡିପାର୍ଟମେଣ୍ଟ: ସାମାଜିକ କଲ୍ୟାଣ, ମହାନଗର ପାଳିକା ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବିଭାଗ

(૧૯)

જામને પેલા પોપટલને હણે. બેડુ ૦ ૧૦
હવેરેપોપટનેજાગ્યું ખાડું, પેટુરે મુખ કયાં મધું રે મારું;
પડે છે મારે મરણું ન અવતરણું. બેડુ ૦ ૧૧

ચૈતન મટી જીવ સ્વરૂપે થયા, જ્યારે પે . માયાના
વશમાં રહ્યા.

માટેરે લખ ચૌરાશીમાં મયા. બેડુ ૦ ૧૨
નારણસીંમ ગુરૂ ચરણની આશ, માયા થકી થઈને
બોલો છું નિરાશ;

આપોને હરી ચરણકમળમાં વાસ. બેડુ ૦ ૧૩

— ❦ —

૨૨

નાથકેસેમજકોખધંજોડાયો, જોહી મચરજમોહુઆયો. ટેક
મજ ઓર માહસડત જલબીતર, લડતલડત મજ હર્યાક
જવપુર મુંહરહી જળ ઉપર, તમહરી નામ પુકાર્યા. ના.
સવરીકે જોર મુદ્ધામાઝે તાંદુલ, રૂચી રૂચી ભોમ લમાયો;
દુરબેધનકો મેવોહી ત્યાગ્યો, ભાજી બિદુરધર પાયો. ના.
પેઠે પાતાળ કાળીનામ નાચ્યો, ફેલુપર નરત કરાયો,
મીરી મોવરધન કરપર ધાયો, નંદધેર લાલકહાયો. ના.
અમાપુર માયો મનાપુર મ. રો દાવાનળ પાન કરાયો;

સ્થ'ભકેડી હિરણાકર્યપમાર્યો, નરસિંમનામ ધરાયો. ૪
 અભમિલ મજ ગુણુમ્ તારી, દ્રોપદીકો ચીર પુરાયો;
 રયપાન કર તાં પુતના મારી, 'કુભજકો રૂપ બનાયો. ૫
 દુરભેધનકો માન ઘટાયો, મોહી ભસેસો આયો;
 સમસખીયન મીલી કંગન ભાંધ્યા, રેશમ માંડ બંધાયો;
 છુટે નહિ રાધાજીકો કંગન, કેસે એ ધનુષ ઉઠાયો;
 ખોલ કોટડી પાહલ ધાયો મરડકુ નાજ સતાયો. ૭
 છુટે નહી રાધાજીકો કંગન, ઓ ભલ કાંઠારે છુપાયો;
 એગી ભકો ધ્યાન ધરતહે, ધ્યાન ધરત નહિ આયો
 સુરદાસ પ્રભુ તિહારે મિલનકું જસોદાકી ધેન ચરાયો. ૮

૨૩

તેરે દયાધરમનહી મન મે, મુખડાકયા દેખે દરપનમે;
 જબલગ ફુલ રહે ફુલવાડી, બાસ રહે નીજ ફુલનમે;
 એક દીન એસી હોબવેગી, ધની ઉડેગી તનમે'. મુ.૦૧
 ચુવા ચંદન અખીર અરમભ શોભે જોરે તનમે;
 ધન ભેળન ડોંગરકા પાની, હલ ભવેગા છીનમે'. મુ.૦૨
 નદીયાં ગેરી હરી નાવ પુરાની, ઊતરે ચાહે સંમનમે;
 ગુરુમુખ હોય સો પાર ઉતરે, નુમશ ફુખે ઉનમે'. મુ.૦૩

કવડી કવડી માયા ભેડી, મુરત કરી નિજ ધનમેં;
 હસે હસવાળ પેરલીયે જવ, રહીમદ્દમનડી મતમેં, મુઠ
 પધડીયાં બાંધે પગ સવારે, બુલા બુલે પવનમેં;
 કહે કબીરા મુનો ભાઈ સાધુ, એકલા લઈ રહે મનમેં.

૨૪

બ્યાં ભેશો ત્યાં દુખીયા બાબા એકલા લઈ રહે મનમેં;
 ભેગી દુખીયા જંમ દુખીયા, તપસીકુ દુઃખ દુના;
 આશા મનસા સખ બ્યાપી. કોઈ પહેત્ર નહી મુના. ૧
 રાજ દુખીયા પ્રભ દુખીયા, દુખીયા ધર ભેરાગી;
 દુઃખ કારણસેં શુકઢેવને, ઊઠરકી માયા ત્યાગી. ૨
 સાચ કહે તો સમ જમ દુખીયાં જુડા કહી ન જાઈ;
 બ્રહ્મા ત્રિષુ શંકર દુખીયા, જન્મે સુષ્ટિ જમાઈ. ૩
 ધુત દુખીયા અબધુત દુખીયા હય વન રંકા;
 કહેત કબીરા નહિ ઓ દુખીયા જીને મનકુ જતા. ૪

૨૫

મન્ય ડાકોર રૂઠુ ગામ વસે આરો વહાલોરે,
 શામળીઓલ ચતુરમુખજ તેને બેના ત્યાલોરે. ૧

અહુ બોડાણુની પ્રીતે, પ્રભુજી પધારયારે; ...
 અહીંઆં આવી ઉત્તમ ઝાંધા કે, અધમ ઉધારયારે.૮
 ધણુ: પાપી તે પાવન થાય, દરશન કરતારે;
 દુઃખ જનમ મરણનાં ભય, સામાં ડગ ભરતાં રે.
 એવો આનંદરૂપી અખંડ, અંતરબીરે;
 વહાલો પ્રેમતણે વશ થાય, પ્રીતમણનો સ્વામીરે;
 એતો ભક્તિતણે વશ થાય, પ્રીતમણનો સ્વામીરે.

૨૬

ગોવિંદ ગ્રાણુ અમારોરે, મને ભુજ લાગ્યો ખારોરે;
 મને મારો રામજી ભાવેરે, બીજો મારી નજરે ન આવે.૧
 મીરાંભાઈના મોહોભારે, હરિ સંતનકો વાસ;
 કપટીથી હરિ દુર વસેરે, મારા સંતન કેરી પાસ ગો. ૨
 રાણોજી કામળ મોકલેરે, દેખે મીરાંને હાથ;
 સાધુની સંગત છોડીદો, તમે રાખો કુનિયામાં લાજ.૩
 મીરાંભાઈ કામળ મોકલેરે, દેખે રાણાને હાથ;
 સાધુની સંગત કળકુ ન છોડું, નહી રહુ તમારી પાસ.૪
 વીખનો પ્યાલો રાણે મોકલ્યોરે, દેખે મીરાંને હાથ;
 અમૃત કશી મીરાં પી મયાંરે, જેનો દરીયે ગાલ્યો હાથ.૫

સાંઢવાળ સાંઢ શય્યખરજેરે, ભણું સો સો કોસ;
 રાણાલના દેશમાંરે, મારે જળરે પીવાનો દોષ. ૧
 ડાબો ધહલો મેવાડનોરે, મિરાં મધ પુરવ માંય;
 સરવ છોડી મિરાં નીસર્યા, જેનું મનડુ હરિ માંય
 સામુ અમારિ મુશુમણારે, સસરો પરમ સંતોષ,
 જેઠ જુગોજુમ લવને, મારો નાવલીઓ નીરદોષ. ૮
 ચુદડી ઓઢું તારે રંમ ચુવેરે, રંમ સોરંખી દોષ;
 ઓઢું હું કાળો કાળજો, દુભે ડાપ ન લાગે કોય. ૯
 મિરાં હરીની લાડણીરે, રહેતી સંતં હલુર;
 સાધુ જનને દલ વસુ પેલા દલ કપટીથી દુર. ૧૦

— ❀ —

૨૭

મામતમાખણરોટી, ગોપાળ પ્યારેમામત માખણરોટી;
 મેરેગોપાલજીકું રોટીબનાજી, એકછોટીનેગ્રીજીમોટીગ્રી.
 મેરે ગોપાલજીકું બિહા કરંમો, બ્રહ્માનકી બેટી ગો.
 મેરે ગોપાલજીકું અગ્રીઆબનાદજી, માથે કલંકુટીપીગો.
 બાધ મીરાં કહે પ્રભુ ગીરધરનાચુણ, ચરણકમળ ચીત
 બેતી. ગ્રી.

— ❀ —

૨૮

- વાટ જુએ છે મીરાં રાંકડી ઉભી ઉભી વાટ. ૧
 મુનિવર સ્વામી ખરે મંદીર પધારોરે;
 વાલા સેવા કરે છે, દીન રાતડી, ઉભી ઉભી વાટ. ૧
 પુલના તે હાર ને પુલના તે મજારે;
 પુલના તોરારે પુલ પાંખડી, ઉભી ઉભી વાટ. ૨
 પુલનાં પકવાન મીઠાધયોને મેવારે,
 ઘેબર જલેખી તલ સાંકળી ઉભી ઉભી વાટ. ૩
 લવિ ગ સોપારીને પાનનાં બીડલાંરે;
 એલચીદોડા ને તજ પાંખડી, ઉભી ઉભી વાટ. ૪
 સાવ સોનાનાં સોગઠાં ઢાળ્યાંરે,
 રમવા આવોતો જય રાતડી, ઉભી ઉભી વાટ. ૫
 મીરાંબાઈ કહે પ્રભુ ગીરધરના ગુણ,
 બેતાં ઠરે છે મારી આંખડી ઉભી ઉભી વાટ. ૬

—ૐ—

૨૯

- મુખડાની માયા લાગીરે મોહન તારા. ૧
 મુખડું મેં જોયું તારૂં, સરવે જુગ થયું ખારૂં;
 મન મારૂં રહ્યું ન્યારૂં, મોહન તારા. ૧

- સંસારીનું મુખ એવું, ઝાંઝવાના નીર જેવું;
તેને તુચ્છ કશી ફરીએરે, મોહન તારા. ૨
- સંસારનું મુખ ક્યું, પરણીને રંડાવું પાછું;
તેને ઘેર શીઠ જઈએરે, મોહન તારા. ૩
- પંછું નો પ્રીતમ પ્યારો, અખડ સૌભાગ્ય મારો;
રાંડવાનો ભય ટાલ્યોરે, મોહન તારા. ૪
- બાધ મીરાં કહે પ્રભુ ગીરધરના ગુણ વહાલા;
હવે હુ તો બડભાગીરે, મોહન તારા. ૫

— ❦ —

૩૦

- લેને લેને લાવ જીવને જોતાં નહીં મળે; (૨)
જોતાં નહીં મળે, જીવને જોઈયો નહીં જડે. લેને ટેક.
કસ્તુરીને કેવડો લઈ તેલમાં તળે; —
આવો રૂડો મનખો મેલી, ભુતમાં ભમે. લેને. ૧
- મોતી સરખો દાણો લઈન ઘડીમાં દળે (૨)
બાવળી બાનું બીજ રાવે, આંખો નહીં રૂળે લેને. ૨
- સંત જોલાવે જોલનો નથી, અમીમાનમાં ફરે; (૨)
મારી ધકડે આગળ કરશે વેઠે ભાર ભરે. લેને. ૩
- માયા તને મીઠી લાગે, ગોળસે મળે. (૨)
નરભેરામના સાથમાં તો, કુળ નહીં મળે. લેને. ૪

૩૧

હોલો હોલી હહે છેરે, પ્રભુ મારી વારે ચડો;
 અચ્ચાં મારાં મારેરે, તમે આવી લીલ ખડો. ૧
 આણુ તાણિને ઉભો પારખી, ને ઉપર આળ્યો બાજ;
 ફરમાંથી સરપ બે નીસરે તો વણુશે મારાં કાજ.
 ગરૂડના ગામીરે, આંટી રખે રાખી રહો. હોલો. ૨
 કહેતામાંજ પરવરીયાને સરપમાં નીરવાણુ;
 પારખિને તો ખેરે ડસીયો, તતક્ષણુ લીધા એના પ્રાણુ;
 ત્યાંથીઆણુ વછુટયુરે, બાજ આવી હેઠે પડ્યો, હોલો. ૩
 કહણુવેળામાં કામજ આવે, બે બજન કરોતો બચબચ
 એવા સમરથ સ્વામીને મુકીને, કેના પુલું પાય;
 ગુનેહમાર તારોરે, તુળશીદાસ ખરો. હોલો. ૪

—ૐ—

૩૨

બાનાની પત રાખ, પ્રભુ તારા બાનાની પત રાખ;
 બાનારે માટે બે દુખ દેશે, તો કોણુ જપે તારો બપ. ૧
 રોહિદાસની તમે પાત્રી લીધીને, નવ બેઠ બત કે ભાત;
 રોના માટે સનમુખરહીને, તમે નાઈ કહેવાયા હોનાથ. ૨
 પ્રહલાદની તમે પ્રતિજ્ઞા પાળીને, સ્થંભમાં પુર્યો વાસ;

તાલી કહા તમે સીતળ કીધી, મુધન્વાને કાજ પ્ર૦૩;
 પંચાળીનાં પટકુળ પુરયાંને, રાખી સલામાં લાજ.
 સામરમાં છુટતો રાખ્યો, રામ કહેતાં મજરાજ. પ્ર૦૪
 ઝેર હતાં તે અમ્રત કીધાંને, આપ્યાં ખીરાંને હાથ;
 મહેતાને મંડળીક મારવા આવ્યો, ત્યારે કેહારો

લાવ્યા મધરાત, પ્ર૦૫

લકતોનાં તમે સંકટ લાગ્યાં, ત્યારે દ્રઢ આવ્યો વિશ્વાસ
 તુલશીના સ્વામીને કહુકરબેડી, પુરો અંતરનીઆશ

૩૩

હરી ભજવાનું ચોધડીયુરે, તને ફરી ફરી કયાં મળશેરે
 ચોંપ કરીને ચેતી લેજે, ભવનાં તારણ તરશેરે. હ૦ ૧
 મનુષ્યાદેહ તો મટી જશેને, પશુ પંખી અવતરશેરે;
 વરણામીમાં વાટજ ઉઠશે, કેમ ખાણે રડવડશેરે હ૦૨
 દુઃખ લાગે તો વહેણું લાગે, ઊધિજીધું આસ્થુરે;
 માને ઉઠર શું યોસ્યો તો, શું યોસ્યો શું પાળ્યુરે હ૦૩
 જોખન ભરો ને જરા આવશે, નેન નાશીક મળશેરે;
 સમાં રનેહી સુખનાં યેલી, અંતે અળમાં રહેશેરે. હ૦૪
 હરી નામ તો હારી બેઠો, વિષયમાં વીંટાયોરે;

ધાળે હાડે ધબરે બાંધી, ચાલમાં લુટાયોરે. ૬૦ ૫
આ અવસર તો રૂંડો કહાવે, પાપ ન કરશો આણીરે;
કલ્યાણકહેને કહું ન માને, જેમ પત્થરપર પાણીરે, ૬૦૧

— ❦ —

૩૪

મઉ ચારા ધેર આવે, વાણે મારો ગજી ચારી ધેર આવે;
હાથ લાકડીયાને ખભે કામળીયા, મીઠી મોરલી બાળે
શુંબ પુલના હાર મનોહર, મોર મુગટ શીર સોહીયે;
સ્વામી તણી સુંદરના બેઝ, વ્રજજનના મન મોહીયે.
કુમકુમ કેરા છાંટા દેવરાવું, મોતીડે ચોક પુરાવું;
નરસૈયાનાસ્વામી મંદીર પધારો શેરીયે તે પુતડાવેરાવું

— ❦ —

૩૫

આલોગળંયે દરશન કરવા, ડાકોરમાં ડાકોર બીરાજે છે .
દીનોનાથ દયાળ હામોદર, દર્શનથી દુઃખ લાગે છે ટેકક
પહેલું દુખ બ્રહ્માનું ભાગ્યું, શંખાસુરને મારીને;
શંખ તારાયણ બેઠામાં બેઠા, વેદ લાંબા ચાર જાળીને.
કુચકુંડલે સામર મથિયો, ચાહ રત્ન બહાર કાઢીને;
અમન તો અમરોને પાચું, ત્રિપાચું ત્રિપાચરીને.

- વરાહરૂપે પૃથ્વી લાલ્યા, આશ નિરઝમ આર્ત છે;
 દીનોનાથ હયાળ હામોહર દર્શનથી દુઃખ ભાગે છે. ૧
- પ્રહલાદની પ્રતીક્ષા પાળ્યા, નરહર નરસિંહ રૂપ ધર્યું;
 હિરણ્યકશ્યપુ નખે વધેયો, વિધિનુ વાક્ય સફળ થયું.
 વામનરૂપે બળિને આપ્યા, ઇંદ્રરાયનું કાર્ય કથ્યું;
 છબીલોહછડીદાર થઇભા, બલિરાબ્ધનું ભાગ્ય ભાળ્યું.
 ફરશી ગ્રહી નક્ષત્રી પ્રાધી, જમને કોકણ બીચળે છે;
 દીનોનાથ હયાળ હામોહર દર્શનથી દુઃખ ભાગે છે. ૨
- અનેક દુઃખ દેવતાનાં ભાગ્યાં, શબ્દ રાવણ મારીને;
 વિભીષણને લંકા આપી, પથરા પાળજ તારીને.
 કૃષ્ણરૂપે ક સને મારયો, ગોપુજર્મી ગૌ બ્યારીને;
 મોરલીમાં મહા મોહ પમાડ્યા, ત્રણ સોક નર નારીને;
 બુદ્ધરૂપે જમન્નાથજી, ઝગમગ બેત બીરાજે છે;
 દીનોનાથ હયાળ હામોહર, દર્શનથી દુઃખ ભાગે છે. ૩
- અકળકળા નવખંડમાં વ્યાપી, ઘટઘટમાં તમે રમીરહ્યા;
 ઠાકોરમાં ઠાકોર બીરાજ્યા, ખોડાણા પર કરી હયા;
 મંમાબ્રાધના ગુણ વધાર્યા, સર્વ વાલથી ઓછા થયા;
 ભક્તિ બળી સારંગપાણી, મુગળી પાછા ધેર ગયા;
 માખણિયો આરો છે સારો, લીંબડો મીઠાં લાગે છે;
 દીનોનાથ હયાળ હામોહર, દર્શનથી દુઃખ ભાગે છે. ૪

જિંચું દેવળ ઉંચું શિખર, ઉપર ધન્ય ફરફરે;
 જે દરવાજે નોખન વાગે, રતનામર ત્યાં મડમડે;
 ગોમતી તિરે સંગત તીરે, સંગ આવી ત્યાં પડાવ પડે;
 આડે હાડે શુક્રારે વાલમનો વરધોડો ચડે;
 રણુઓડ રસિયો સૌમાં વસિયો સૌને માથે માજે છે;
 દીનોનાથ દયાળ હામોદર, દર્શનથી દુઃખ ભાગે છે. ૫
 ઉત્તર દક્ષીણ પુર્વ પશ્ચિમના, લોક દર્શને આવે છે;
 મોટા મોટા સંઘની ચક્રને, સંઘ ડાકોરમાં લાવે છે;
 નયણે નિરખુ હેડે હરખુ, રૂપ ઉપર ભક્તે મૂકીકારા;
 શંખ ચક્ર ને પદ્મ બિરાજે, મહા ધરી છે ગીરધારિ;
 સાકર માખણ તુળશીની માળા, રાયરણુઓડને ચડાવે છે
 ઇન્દ્રરામનાસ્વામીઅંતરભમી, ભક્તનેજાડવડાવે છે. ૬

૩૬

માતા જસોદા જુગાવે પુત્ર પારણે,
 જુગે લાડકડા પુરૂષોત્તમ આનંદભર;
 હરખી નીરખીને ગોપીજન ભાગે વારણે;
 અતી આનંદ શ્રીનંદણને ઘેર. માતા. ૧

હરીના મુખડા ઉપર વાડ કોટીક ચંદ્રમા,
 પંકજ લોચન મુંદર વિશાળ કપોળ;
 દીપક સરખી તો શોભે છે નીરમળ નાશોકા,
 કેમળ અધર અરણ્ય છે રૂડાં રાતાં ચોળ માતા. ૨

મેઘ રથામ કાંતિ જાકુટી છે વાંકડી,
 ખીટળીયાળા ભાલ ઉપર ઝુમે કેશ;
 હસતા હંતુડી દીસે બેઠું હીરાકણી,
 બેતા લાગે કોટીક મહન મોહન વેશ. માતા. ૩

સોહ નખ જડેલું મુવણું શોભે સાંમલ,
 નાનુક આખણ સથળાં કંચન મોતીકાર;
 ચરણ અંગુઠો ધાવે હરણ બે હાથે મહી,
 ઝાંઘ બોલાવે તો કરે કીલકીલાકાર. માતા. ૪

લાલ લલાટે કીધો કુમકુમ કેરો આંહલો,
 શોભે જડીત બણે મરકત મણીની માળ;
 જનની જુમતે આંજે અણીયાળી બેડે આંખડી,
 મુંદર કાજળ કેર ટપકું કીધું માલ માતા. ૫

સરવે સોનાનું જડાત મઝીમય પારણું,
 જુજાવે રૂમઝુમ ત્રાજે ધુધરીનો ધમકાર;
 માતા વિધવિય વચને હરીગુણમાયે હાલસાં,

એ ચે કુમતીઆળી રેશમ દોરી સાર. માતા. ૬
 હસ કારંડને કોકીલ પોપટ પારણે,
 બપેયા ચકોરને કાંઈ સારમ મેના મોર;
 રમકડાં મુકયાં રમવાને મોહનલાલને,
 ઘમઘમ ધુધરા વળડે નંદકીશોર. માતા. ૭
 મારા કહાવાની સમાણી કન્યા લાવથું,
 મારા લાલને પરણાવીશ મોટે ઘેર;
 મારો બચો વરરાબ તથા ઘોડે બેસશે,
 મારો દહાનો કરશે સહાય લીલાલહેર. માતા. ૮
 મારો લારકવાયો સખામાં રમવા જશે,
 સારી મુખડી હુ આપીશ હરીને હાથ;
 જમવા વેળા રમજુમ કરતો ઘેર આવશે,
 હુ તો ધાઇને તેને બેટીશ રૂઢયા સાથ. માતા. ૯
 જેનો શેષ શંકર સરખા પાર પામે નહી,
 નેતી નેતી કહે છે નીમમ વારોવાર;
 તેને ન દરાણી હુલરાવી માયે હાલરાં,
 નથી નથી એના ભાગ્યતણો કંઈ પાર. માતા ૧૦
 વૃજવાસી સઉ સરવથી મુખાગી વણાં,
 તેથી નંદ જસોદા કેરું બાગ્ વિશેષ;

તે સર્વેથી ગોપીજનનું ભાગ્ય અતી ધણું,
 જેની કરે પરીક્ષા બ્રહ્મા શીવને શેષ માતા ૦૧૧
 ધન્ય ધન્ય વૃજવાશી ગોપીજન નહ જસોમતી;
 ધન્ય ધન્ય વંદાવન જ્યાં હરીકેરો છે વાસ;
 સદા શ્રી જીમલકીશોરે ત્યાં લીલા કરી,
 સદા બલીહારી ગાય છે દયારામ દાસ માતા ૧૨

૩૭

— ❦ —

ચીત તું સીદ ચીંતા ધરે કૃષ્ણને કરકું હોય તે કરે. ૧૬
 સ્થાવર જમમ જડ ચૈતનમાં માયાનું બળ કરે;
 'રમરણ કરે શ્રીકૃષ્ણચંદનું જન્મમરણ બમહરે કૃષ્ણ. ૧
 નવભાસ પ્રાણી શ્રીકૃષ્ણચંદનું ધ્યાન મર્મમાં ધરે;
 માયાનું આવરણ કર્યું ત્યારે સખચોરાશી કરે. કૃષ્ણ ૦૨
 તુ અતર ઉદ્દેશ ધરે, તેથી કારજ શુ સરે;
 ધણીનો ધાર્યો મનસુખો હર બ્રહ્માથી નવ કરે. કૃષ્ણ ૦૩
 દોષી સર્વના એના હાથમાં, ભરાવ્યું ડગલું ભરે;
 જેવો જંગી વજડે જંગ, તેથી સ્વર નીસરે. કૃષ્ણ ૦૪
 ચનાર વરતુ થયા કરે જ્યેષ્ઠ શ્રીફળ પાણી ભરે;
 જનાર વરતુએ છીપેરે ભરે, જ્યેષ્ઠ મજાદા મળેકૃષ્ણ ૦

(૪૪)

બેને જોટણું છે જ્યમ કાળે, તે તેને કર કરે;
એ માં ફેર પડે નહીં મોઢી, શીઠ કુટાણ મરે કૃષ્ણ ૦૬
તાડે ધાર્યું થાતુ હોય તો મુખ સંચે દુઃખ કરે;
આપણું અજ્ઞાનપણુ એ, મુળ વીચારે ખરે. કૃષ્ણ ૦૭
શવાનુ અણુચીતંબુ ચારો, ઉપનીષદ ઉચરે;
રાખ્ય કરોંસો રાધાવરનો, દયા શીઠને કરે. કૃષ્ણ ૦૮

૩૮

પ્રભુતને પ્રસન્ન ને કેમ થાય, તારાડીલનું કપટ ન જાય પ્ર.
પ્રભુ કીરતન પ્રભુનામ સ્મરણમાં, અતીશ આજમ તારે;
ડાચાકુટ લવ પરનીદામાં આખે દીવસ ન હારે. પ્રભુ ૧
પ્રભુનું પુજન કરતી વેળા, કાયા તારી ક પે,
ગજાં સોમટાં કુટતાં, આઠ પહોર નવ જ પે. પ્રભુ ૨
પ્રભુનું ચંદન ઘસતાં તારે, મમથી શરીર ભગડે;
કુંડી કુંદકુ લઈ મરી મગાસો, ભાવે ભાંગજરમડે પ્રભુ ૩
એકાદશી એકાદશનું જામ થુ, અતી અચર તને લાગે;
ભાંડ ભવાયા જેવા સાડ, મારી રાતજ જાગે. પ્રભુ. ૪
હરીના ભક્તને લુણુ સુકું; વેઠજ વળખી જાણે;
સગાંસ મધિપ્રદોષાઆવ, તેને ખીટાનખીરશે પરાણે ૫૦

એ પૈસાનિ યુરસેવા બતાવે, ત્યાં મહુ મહુનુ બે.સે;
 થરની સ્ત્રીજ્વાર માગે થરેણું ત્યાંહીમગનથડ ડોલેપઃ
 ખોટાં મોતી કાચ કીડીયાં, સમરન લુપ્ત થાલે;
 સોનું રૂપ મચ્છીમુક્તાવિયુ, સ્ત્રી સુનનર ચાલે. ૫. ૭
 જમ દેખતાં જપવા બેસે, માફી નાહ ન ખાવા;
 મળાં કાપે ત્યાં થાય મળમળો, એ વૈજયંતનાવહાતામ.૮
 આ કરવું આ ના કરવું એમ અન્યને શીક્ષા દે છે;
 તે પ્રમાણે તું નથી કરતો, અનુચીત કર્મ કરે છે. ૫. ૯
 અંતરના છળ અન્ય ન જાહે, પણ જાણે અંતરજમી;
 એતો સાચાનો સંગી છે, હાસ હયાનો સ્વામી. પ્રભુ ૧૦

—*—

૩૬

લાંબી સોડે યુનેરે યુખની ને સજ્યા કરી;
 કહીએ નવ બોધ્યોરે યુખથી તું હરી હરી. ૧૬૦
 આ ડેરે તરૂં આછેરે મારૂં, નેમાં બધાણું તારૂં ચીન;
 અત્રએચીનો સગ ન મુઠ્યો, ને વિના આધળો ખીતક
 એક રડી તુંનેરે થીર નર બેડો કરી લાંબી સોડે. ૧૬
 શીર ઉપર તો કાળ ભમે છે, જેમ તેતરપર બાજ
 કહીએ ખરા પણ કંઈ ન માને કરે મુમતથી કાજક

જેજેમતેતેમજરે યુકીને તારે ભણું મરી લાંબીસોડે. ૨
 હિંચીહિંચી મેડીનેભાગભગીચા, નવી નવીભાતના રંમ;
 તે ઘેર બેઠા કામ કકળશે, કાચ ન આવે તારી સંમ;
 તુળશાતોઠહેછેરે, લીધીલખચોરાશીફરી. લાંબી સોડે. ૩

૪૦

ગોર્વીંદ ગુણુ માધલ્યો મન ઘેલા, તમેષાઓને વહેલા વ.
 હરીગુણુ માઓને પ્રથમ પહેલારે, ગોર્વીંદ ગુ• ૧
 કાયાપાણીનો પરપોટો, અ તે અ ભરસો ખોટો;
 ભુગમાં હરીજશ મોટોરે, ગોર્વીંદગુણુ• ૨
 મન તું મારું મારું કરતો, સમા સંખંધિ સાથે લડતો
 તુ તો હીડે છે વન રડવડનેરે. ગોર્વીંદગુણુ• ૩
 જીવ તારી માત પીતાને ખાત, કોઈ નહી આવેતારીસાથ
 તારે ભણુ એકલડાં વાટરે. ગોર્વીંદગુણુ• ૪
 જીવતારે અવરકુંતલું છે આશ વેશ ધણુને થોડી રાત;
 ક્ષણમાં થઈ જશે પરભાતરે, ગોર્વીંદગુણુ• ૫
 એવી વૈશ્રવ જનની રીત કરી લે શામળીયાશું પ્રીત;
 અક્તભોવન કહે હરિ ભલને જીતરે. ગોર્વીંદગુણુ• ૬

૪૧

માતા જસોદા બોલાવે જમવા લાલને,
 ચાલો લાડકવાયા લાગુ' તમને પાય;
 તેમ તેમ રીસાધને રંમ રસીયોજી આવે નહિ,
 પાછળ દોડે તેમ તેમ નટવર નાશી જાય. માતા. ૧
 કાળા કેમ સંતાપે મુજને ધરમાં કામ છે,
 વાટ જુએ છે કાના બેસી રહ્યા બળવીર,
 તમને શીખામણ દેઉ છું તે કેમ નથી લામતી,
 શા માટે શામળિયા જરો નેત્રમાં નીર. માતા. ૨
 બાવા હમ ધુતારા જે કોઈ જમમાં જણશે,
 ત્યારે પરણ્યાની શી થાશે હરજી પેર,
 કોઈ કન્યા નહિ આપે કાના કહું છું ક્યારની,
 રાખો ડહાપણ ચાલો રાડ તજીને ઘેર. માતા. ૩
 હવે નહીં મારૂં મારા સમ મુજને છે આપના,
 હું તો હારી તુજયિ તું જીત્યો જમદીરા,
 શું કરું લાડકવાયો એકનો એક છે નન્દને,
 શું કરું સાંખી રહું છું બાકી ચઢે છે રીસ. માતા. ૪
 જેમ તેમ સમજવી લે આશ્યાં મુંઢરશ્યામને,
 કટિયે બેસારીને ચુંબન ફીધું માલ;

મુખડુ નીરખી હરખી રગમાં રીઝયાં ધણું,
 લાવી મુખડા આગળ મુઠી કનદની થાળ. માતા. ૫
 માંહે પકવાનો પીરશ્યા છે ભલી ભલી ભાતનાં,
 માંહે ખાભ જલેળી ઝરફી બુરા ખાંડ;
 પેંડા પુરી કચોરી પડમુલીની પાતળી,
 હ્યો હ્યો મારા સમ એમ મુખથી કે'તાં માંડ. માતા. ૬
 ઘેઘર મુતરફેણુ આણી અતિશે ઉજળી,
 ઘીભ નાના વિધના પવિત્ર કીધા પાક;
 અતિ આનદે જમાડે માતા લાલને,
 તળ્યાં તાતાં લાવી તરત મુક્યાં શાક. માતા. ૭

મેમ્હર મગદળ તે લાવ્યાં માતા જસોમતી,
 સક્કરપારો શીરો તેમાં સાકર બહુ;
 મારા અદ બેલા હો લાલજીરો નથી બોલતા,
 મારા સમજે હવે કશું તને નહી કહું. માતા. ૮
 મારા સમજે તુજથી વાહાલુ મુજને કોઈ નથી,
 મારી આંખડીએથા રખે વેગળા થાયો,
 મારાં આંગણીયાં રૂડાં દીસે છે તમવડે,
 સમ ખાધા શામળિયા હવે ન આધા જાયો. માતા. ૯
 પ્રેમે આરોગી ઉઠ્યા તે હરી બળદેવજી;

(૧૯)

માતા જસોદાને આનંદ અમન માય;
આપે રમકડાં રઢિયાળાં રીઝી રમતાં,
ઉભો દાસ હરિભટ્ટ ઢોળે પ્રભુને વાય. માતા. ૧૦

૪૨

— ❦ —

હૃદયાના ધુટયા હરી સંજે હેત ન કીધુ .
લખ ચોરાશી કેરૂં લમડુ માંથે માગી લીધુ રે. હૈ ૧
પેટને અર્થે પાપ કરતાં, પાછું ફરી નવ જંચું,
ચાર દિવસના જીવતર સાડ મન માયામાં મોહુંરે. હૈ ૨
જન્મ મરણ દુઃખ મર્મવાસનું તે નવ શકીયો ટાળી,
માતાપિતા જીવતી મૃતસંગે વિમાર્યો વન નાળીરે. હૈ ૩
આજસને અજ્ઞાન અતિશે, કામ બ્રમહય તારું;
દેવાનંદ કહે દેખ વિચારી, માન કહું તુ મારુંરે. હૈ ૪

— ❦ —

૪૩

આજસ તજને અભાગીઆ ગોર્વીંદ ગુણ માતાં;
રામે આપ્યા છે રોટલા રૂડા લાગે છે ખાતાં. આજસ. ૧
સારૂં સારૂં કહી શાકને, લલા સબડકા ભરિયા,
હઠીલાજી ડામ દેઉં તને હરીકૃષ્ણ વિસારીયા. આજસ. ૨

અલ્પ વસની આશયી, ધાયો ફરે છે અત્યઃ
 લખરે ચૌરાશીમાં ભટકવું, તેની છે કાંઈ ચિંત્યા આજસક
 કૃષ્ણ ભજન વિના કુતરા થઈ લખલખ ફરશે;
 કકડો કોઈ નાંખે નહી, માર ખાઈને મરશે આજસ. ૪
 માઠો દેહ મ જીરનો કેડ પેરેરે ધરશે;
 છે છેડ કરિ સકે હાંકશે. મિયાઉ મીયાં ઉકરી મરશે. આજ
 છુટશે ઘેર ગોલા તણે, ગરધવ ગુણ નાંખી;
 જે જેમ તે તેમ તાણશે, ધણીની બીક રાખી, આજસ. ૬
 આજ સેવા કર સતની, હર હૈડામાં આણી;
 નહી તો પાડા થઈ પ થમાં, ભરશે કેમ પાણી. આજમ. ૭
 માટે નાચી હરીને રીઝવો, કર્મ કુડારે છુટો,
 ઘોડારે બંધને ઘાસમાં પગ શાનેરે કુટો. આજસ. ૮
 કીર્તન કરો શ્રીકૃષ્ણનું મુકી બીજરે વાણી;
 બકબક થઈને બોકડા, ખાસો ખર સાણી. આજમ. ૯
 અજીને આચો ગોવિન્દને ઘણા કાઠોને ધાંટા;
 તો ઉટ થઈ નહી અવતરો, ખાવાને કાંટા આજસ. ૧૦
 માર્ન તી માનવ દેહ વિશે, હરિ મારજે ચાલો;
 દહસ્તિ થઈને મરતીઓ, માથે નહી ધુળ ઘાલો. આજસ ૧૧
 'લુ વિસાર્યાં તે કોડશું', બહુ અવતાર ધરશે,

વાંદર થઈ વરણાગીયા, કાળેમુખેદે ફરશે. આજસ ૧૨
 હરિ મુખ માતાં તુજને ટાઢ વાય શરીરે;
 અમલાં થઈ કેમ બેસસો, તમે જળનિ તીરે. આજસ ૧૩
 ગુણસા માયો ગોવિંદના, શું લાગે છે લોભે;
 ઘુડ થઈને ધુવશે, તમે ધરને મોભે. આજસ ૧૪
 કૃષ્ણ કથારસ અનુભવો, કાને છે તમે શરવા;
 કોળ નોળ વણીયરતણા. દેહ છુટો વરવા આજસ. ૧૫
 પામી ઉત્તમ દેહને હરિ ચિત્તથી ન મુકો;
 નિત્યે ધર ધર માગશે, તમે લુખોને મુકો આજમ. ૧૬
 રીંછ રોઝ ને વાઘની છે નરતીર કાયા;
 તે છુટવા છબીતો ભજે, તમે મુકીને માયા, આજસ ૧૭
 ચેતિ શકો તો ચેતજે, સું કહીએરે ઝાઝુ;
 હરિ ત્રિનાજીવનુ દુખડુ, કહેતા હુ તો લાભું. આ. ૧૮
 માનવ દેહ મોંધો જડયો, કાંધ સાધન સહયે;
 રામકૃષ્ણ સરવે તજી ભગવાનને ભજીએ, આજમ. ૧૯

દીવેલ તો ખુટયુરે કુશકા ખાડતારે;
 પ્રાણીયા તેં ક્રીધું એવુરે કામ;

આદર કરતારે આશુધ્ય વહી મયુરે,
 મુખમાં તો સમર્પા નહી શ્રીરામ. દીવેલ તો. ૧
 મનુષ્ય જનમરે મહા મણિ જડયારે,
 ભજવાને રત્ન શ્રી સાર ગપાણ;
 વહોરતને વહોરીરે, કાચ કચીરનીરે,
 કહાવે વળી સડેમાં ચતુર મુજણ. દીવેલ તો. ૨
 જ્યાં લગી વહેતોરે ગાતર ગાંડડીરે,
 ત્યાં લગી સફુડો કરતુ હેત;
 દોહોલી વેળાનોરે સંગી એક રામછેરે.
 ચીતડામાં ચેતી શકાય તો ચેત. દીવેલ તો. ૩
 ઉચીને કોટેરે ભાષ શુ દોડતોરે,
 આગળ તો આવેછે મહા અર્જુ;
 રામકૃષ્ણ પ્રભુરે સાચા સેવજરે,
 તે પ્રભુ રાખશે તુજને રાણુ દીવેલ તો. ૪

— ❧ —

૪૫

સામાન સંભાળરે સંગી તારા આલીયારે,
 જે વળી આવતા તારે સાથ;
 ધ દ્રિયો સખળીરે સ્ત્રીયળ વિચળ થધરે,
 લાકડી તો ઝાલી છે વળી હાથ. સામાન. ૧

ઉઠરને કાઢેરે પરને આંગણેરે.
 હોયો વળી સાંજે ને પરજાત;
 ધંધાને કરતાંરે ઘોળાં આવીયારે,
 નવ લહી કાળ કેરી જે જાત. સામાન ૨
 આ જવમાં આવીરે બલપણુ શું કર્યુરે.
 જારે મારી જનેતા નવ માસ,
 રામ નામ લેતાંરે રસના આળસીરે,
 ક્રાધી તે તો વિષયો કેરી આશ સામાન. ૩
 બુદ્ધિ બળ સાથેરે બધનમાં પડ્યોરે;
 જઈ શીડી આવળીયાશું બાથ;
 રામકૃષ્ણ મણુરે સાચા સેવજેરે.
 વાલો મારો નકાં નિવારણુ નાથ. સામાન. ૪
 —❀❀❀—

૪૬

હરિ ભજનવિના દુઃખહરિયા સંસારનો પાર ન આવે;
 જડ બુદ્ધિ જીવ સન્ત વિના શુદ્ધમારગ કોણુ બતાવે.
 તેં અનેકવાર અવતાર ધર્યાં, કે કર્મ તણા કોઠાર બધાં
 અધ ઓધ તણા અજાર કર્યાં. હરિ. ૧
 ક્યોં ચાર ખાણુ લખ ચોરાશી થયો જળચર
 સ્થળચર મર્જવાશી

માયા અંધનથી ન થક્યો નાશી, હરિ. ૨
 પામ્યો મનુષ્ય દેહમાં નહિરે મણા, ધન ધામ પુત્ર
 પરિવાર ધણા;

હવે ગાદલે ગુણ ગોવિંદ તણા. હરિ. ૩

તું આડ પહાડ જડરૂપ થયો, તેં શીતવરસા સુરતાપ સહ્યો
 તારા કષ્ટનો પાર નવ જાય કહ્યો. હરિ. ૪

દુઃખ જન્મમરણ એવું જાણિયું શું બેઠો છું આજસ આણી,
 કહે પ્રીતમ ચેતી લે પ્રાણી. હરિ. ૫

૪૭

હરી ભજન થકી, છોટા હોય તે સઉથી મોટા થાય;

પરીતાપ ટળે જન્મ મરણનાં સંકટ સરવે જાય, ટેક.

શુકલનું મુળ જુઓ શોધી સજનોવાતી ને પશુરોધી;

થયા આપે ઇશ્વર અકરોધી હરિ. ૧

જુઓ વાલ્મીકલનિ વાત ખરી, જેણે હર્લશારામાં દેહધરી

તેણે સો કોટી રામાયણ કરી. હરિ. ૨

જુઓ એકલશંખી હરણીના જુઓ વ્યાસમુની વણ

પરણીના;

જુઓ સુવપુરાણી કોણ કરણીના, હરિ. ૩

જુઓ દાસી મુતથી શું હીણપણું વળી પુન્ય પવિત્ર,
 ચરિત્ર ધણું;
 થયા નારદ મન ગોવિંદતણું, હસીં ૪
 જુઓ માંડવની મીડકી માતા એવા વશિષ્ઠ વિશ્વે
 વિખ્યાતા,
 જુઓ ચતુરાનન પંકજ ભાતા. હરિં ૫
 જેમ મધ્યમ જળ ગંગામાં ભળે તે મમા સરખું
 થકને ફળે;
 જેમ પારસ પરસે લોહ ટળે. હરિં ૬
 એમભતભાતસઉનભણી, હરિ ભજેતે હરિસરખો પ્રાણી
 કહે પ્રીતમ ઓળખો એ ધાણી; હરિં ૭

દેહ મનુષ્ય ધરી હરિ ના ભણ્યા તેણે સરવસ ખોયું;
 મારાવાલાજી મહામણિ મુકીને પથ્થર ચિત પરોયું દેહ.
 તેં અમૃત ઢોળી વિખ પીધું તે હાથે કામ કુડું કીધું;
 તેં મિથ્યા માતને દુખ દીધું; દેહ મનુષ્ય ધરી. ૧
 તને ભળવીયો જઠરામાંથી, તારું રક્ષણકર્મ પ્રભુએ ત્યાંથી
 લેને ભજતો તુ સપને નાંહી. દેહં ૨

તેં જન્મપતિને નવભેરો, કલ્પવૃક્ષ તણી મારણ બોલો
તેં ઉત્તમ જન્મ એજે બોલો. દેહ. ૩

એની દેહ અશુદ્ધ અશુદ્ધ વાણી જેણે પ્રિત પ્રભુ શું
નવ આણી; દેહ. ૪

એ અધમ ભત પામર પ્રાણી,
એને કૃતપ્રી સરખા કહીયે, તેની સંગે તે સરખા થઈયે;
કહે પ્રીતમ એથી અળખા રહીયે, દેહ. ૫

— ❀ —

૪૬

હરિભજન થકી છોટા હોય તે સઉથી મોટા થાયએસજ
મન માને નહી, સો ફેરા સમજવું નોય શું થાય;
ખળકડંબુ કઠોર, ચ ચળચોર ચપળ ચિત્ત ચૌદશભયદેક
મનભુતતણી પેઠે ભમતુ મન માયામાં રહે છે રમતુ;

તેને હરિ ભજવાનુ નથી ગમતુ. મન. ૧

જોજમકિ કરનો ભયભણે તો મિથ્યાસુખને શિક મ'ણે
અથો અવસર ઉરમાં નવ આણે; મન. ૨

મળ્યો મનુષ દેહમાં નહીરે મણા, ધન ધામ પુત્ર
પરિવાર ધણી,

હું તો ગાને ગુણુ ગોવિંદ તણા. મન. ૩

(૪૦)

મગદળનો માથે માર પડે તોયે ફરીને દ્વાર અડે,
ફળ દેખી મરકટ ઝાડ ચઢડે. મન૦ ૫
કહે પ્રીતમચેતીસે પાણી, શું સુતો સોડય ઘણી તાણી;
તારે માથે મરણનો ભય બાણી. મન૦ ૬

૫૦

પાણીનો ખેત્ર બનાવ્યોરે, એનિ તો કહીયે અકત્ર ઘણી
સહુથી તો રમનારોરે, કોભા તો એના નામ નણી. ટેક
ખર એ પાણી ને ખોટું એ પાણી પાણી અફીણને ખાંડ
એ પાણીથી થયાં નર નારી, એ પાણીથી સજાંડ,
પાણીનું બન્યુ મોતીરે, પાણીની બનિ હીરાકણી પા.૧
પાણીની અમુલ્ય કાયા બનાવી હાડ આ ન લોહી માંસ;
પાણીનાંરે પશુપંખી બનાવ્યાં, પહાડ પટ્યરને ઘાસ.
પાણીના હાથી ઘે ડારે, પાણીની સાત પામરી મણી. પા.
પાણીનારે પથરમ બનાવ્યા, અઢાર ભાતનાંરે અન્ન;
સહુથી ન્યારોમારોમાઘ શ્રી રાજે, તેનેદેખીનેથયોછુ હમ
સમ કીચે તેનોરે, સત્ત' તો આત્માની ઘણી પાણી૦ ૩
અજ્ઞગતિને અજ્ઞર બ્રહ્મ નિપાળ્યા ને મક્ષ-થી નરનાર;
ઝાંકારથી તણુ ગુણુ નિપાળ્યા, એ અકાનોમ નીરધાર.
ઝોજગુત્રીરામા મહારીજીરે, ત્રીશમા બાપુભાય મણી. ૪

(૪૮)

૫૧

નામ જોણેજાણ્યુરે, તે તો વેદ ચારે જાણ્યો;
ભેદ જોણે જાણ્યોરે, તે તો ખરો તરત જાણ્યો ટેક
બતરિસ આશ્રણુ અગે ધરી નારિ,
નાક વના શો શણુમાર,
કવીએ જો આપ ન જાણ્યુ, તે કેમ કરિ ઉતરે પાર
સાર ક્યાંથી મળશેરે, જાણ્યો ખરો પણુ મણ્યો નહી
વાંઝણી નારીને મુપનુ આવ્યું છે.
પુત્ર નથીરે એની પાસ;
એમ મજન દેખા દેખી કરે છે,
તેનિ કેમ પુરી થશે આશ;
કેને જાપ દેશેરે, વેશ્યાએ જો પુત્ર જાણ્યો નામ૦ ૨
નામ ગુણને રૂપને નાશ વળી, ચોથુ પદ અવીનાશ;
એ એથા પદનો જો ભેદ જાણ્યે, તેને કહી એદરિતણાદાસ
નાશ કરિ કર્મનોરે, સશય એક પળમાં જાણ્યો નામ૦ ૩
અર્ધાળી રાખી તમે ગુણનો સાહે; કરો રૂપનો તોલ;
આપણુ થકીએ અઠટો મળે તો તમો પ્રારણુ કરજોએલ
ગુણને સગે બાપુરે, અનામી નામ પોતે બન્યો નામ૦ ૪

પૂર

ટીટોડી કહે તણયેરે, ભુમી ઊપર ભારજ થશે,
 અદાર અક્ષોણી હળમાંરે, ઇડાં અટવાઇ જશે, ટેક.
 ભુમિ તણ જઇ ઓયોમે વસિયે, પણ ભક્તિય ન ભુલે;
 કષ્ટ કર્યું તે કોઇથી ન મટે, શુ ડહાપણમાં કુલે;
 હજુર હુકમથીરે, હોનારું તે સેજે હશે, ટીટોડી ૧
 રામ પ્રગટીને રાવણ રાખ્યો, ને પાણીમાં બાંધિ પાળ;
 સોનાની લંકાક્ષણમાં લુટાવીને, વિભિષણકયોરેભુપાળ
 વીરો ભુજ વાહયારે, તેનાંહેવા મસ્ત દસે. ટીટોડી ૨
 પ્રહ્લાદજની પ્રતિજ્ઞા પાળી, દ્વિરણ્યાકસ્યપુ હણ્યો;
 નરસિંહ રૂપ ધર્યું મારે નાથે, બ્રહ્માના વરને ગણ્યો;
 હરિથી સર્વે હેઠુંરે, ઉગરે નહિ ઉપાય કરો. ટીટોડી ૩
 ગજધંટાનાંબીને ઇડાંઊભાર્યા, પક્ષીની કીધી પ્રતિપાળ;
 મુકુટ કહે મધુસૂદને મોટા, સમરો દીનદયાળ;
 ભાળ મને ભાધિરે, હરિ હરજનમાં વસે. ટીટોડી ૪

પૂર

કપોતની કહે છેરે, કંઈ મારું કહ્યું કરો;
 સૌઆણાને ભય છેરે, પારધિએ ભાણ ભયો. ટેક.

અર્જુની હિંદી અજામાં રહિયે, આ દેશતલ પરદેશ;
 જરમ વચન પીયુ મારાંને માનો, સાજ નહીં લવલેશ,
 પ્રમાદને મેલોરે, રાંક વેણુ રૂઢયે ધરો. કપોતની. ૧
 કપોત કથ કહે કાયર કામની, હોનાર છે તે હરો;
 શતરૂનું સાલ સેજમાં ટળશે, કર્યું કર્તાનું થશે;
 રૂઢયે હરિ રાખોરે, મુખે કૃષ્ણ કૃષ્ણ ઉચરો કપોતની. ૨
 અહિં ઉસ્થા પારધિને પાયે, બાણ છુટયુ તે વાર,
 સિઆણાનું છેદાયુ સિર, કૃષ્ણ કરણિ કીરતાર;
 ભાવે ગુણુ બાખોરે, ભવજળ તરો તરો. કપોતની. ૩
 તન તરૂવર ખાણુ પંખીડો, પ્રવૃત્તિ નિવૃત્તિ બે નાર,
 અહંકાર અહિનેજરા પારધિ, કરોધ સોઆણા નિરાધાર;
 મુકુદ મનમાંથીરે, પ્રભુ નવ રાખો પરા. કપોતની. ૪

— ❧ —

૫૪

માથે કોપી રહ્યો છે કાળરે, ઊંચ તને કેમ આવે;
 પાણી પહેલી બાધિ લેને પાળરે. ઊંચ તને કેમ આવે;
 નથી એકે ધણનો નિરધારરે, ઊંચ તને કેમ આવે;
 આનો મુપના બેરો સંસારરે, ઊંચ તને કેમ આવે ૨
 અધ્યા એળે ખોથો અવતારરે, ઊંચ તને કેમ આવે;
 તારા માથે છે જમનો મારરે, ઊંચ તને કેમ આવે. ૩

- તારા મનનું ધાર્યું થશે ધુળરે, ઊંચ તને કેમ આવે.
 ચાર નોકા છે મધુનાં લુગરે ઊંચ તને કેમ આવે. ૪
 ફરી આવ્યો છે મર્મમાં કાલરે, ઊંચ તને કેમ આવે;
 ચોલ આવેલું થાય છે કથોત્તરે, ઊંચ તને કેમ આવે. ૫
 બેતાં નેતાં આયુષ ખુટી જાયરે, ઊંચ તને કેમ આવે;
 તારા ડહાપણમાં લાગી લાયરે, ઊંચ તને કેમ આવે. ૬
 કાં ઠે આવેલું બુડશે જાજરે, ઊંચ તને કેમ આવે;
 તારે કાજે કહે છે રૂપિરાજરે, ઊંચ તને કેમ આવે. ૭

— ❦ —

પૂપ

- આજડોટમાં બુડ્યું મધું અમરે, સાડ થાય શી રીતે.
 નથી નાહાતો ગોઠાવરી કે અમરે, સાડ. ૧
 દેવ મદિરમાં નથી કરયા દીપરે, સાડ૦
 નથી કરનો તું ટેલીયાની દીપરે, સાડ૦ ૨
 નથી ચપટી કરાવ્યાનો ચાલરે, સાડ૦
 ખાવા તાકે મફતના માતરે, સાડ૦ ૩
 દેવ હમગનનું નિત્ય નથી નેમરે, સાડ૦
 આખી પૃથ્વીના ઓહારી લીના વેમરે, સાડ૦ ૪
 નથી વાપરનો દેવની વસુધરે, સાડ૦
 નથી વાપરનો વીપ્રની વસુધરે, સાડ૦ ૫

(૫૨)

નથી દિધાં તીરથમાં દાનરે,
નથી આખ્યાં અતીથીને માનરે,
નથી કરતો તું ખળાની ખેરાતરે.
ફિરાજની ન રાખી રૂદે વાતરે,
— ❧ —

સા૩૦
સા૩૦ ૬
સા૩૦
સા૩૦ ૭

૫૬

જીવલણ આજ કે કામે જાવું, ઉડી જાયે રાખ થઈ તન આવું.	જીવલણ ટેક.
પડ્યાં જાળે પખી તેતો પકડારો; કમળ ખીલ્યાં તેતો ખચીત કરમારો, જનમીયા તે તો જરૂર મરી જશે.	જીવલણ. ૧
મયા જેને માદીપતી ખાઈ ગોથાં, પડ્યાં મુકી ચાલ્યા પડિત પોથાં; થયાં પછે થોડે થોડે સડી થોથાં.	જીવલણ. ૨
ખમા ખમા કહેવાતાં પડતાં આખડતાં, અતુરંગી પુંડે હળ ચઢતાં; જીવો એના નામ હળ નથી જડતાં.	જીવલણ. ૩
મુણીજન જેના આગળ નીત ગાતા, વળી એ તો દેશમાં વખણાતા; તે,તો મયા કમળના પુરે તણાતા.	જીવલણ. ૪

(૫૩)

નવા નવા પોશાક પહેરી નિકળતા,
 મોહોટા મોહોટા મહિષતિને જઈ મળતા;
 બહુ એવા મળ્યા મશાલુમાં બળતા. જીવલણ. ૫
 પુલાં કાને લટકાવી ફાંકડા ફરતા,
 ધમ ધમ કરતાં ધરતી ઉપર પગ ધરતા,
 હીઠા એ તો નજરે ઠાઠડીઓમાં ઠરતા. જીવલણ. ૬
 ભેને ઘેર મરબડ ત્રાંબાળુ ગાળે,
 વળી વાળાં છત્રીસ વેગનાં વાળે;
 રાબ એવા જલતા ભેયા રૂધીરાળે. જીવલણ. ૭

—❀❀❀—

૫૭

મનડા માન્ય સાચું છે મરવું,
 ખીલ્યાં પાઠડાં એને નહીં ઘટે ખરવું. રે મનડા. ૮
 પડતા ચહેમાં કંઈક કો વરસ પચીસે,
 વળી કેટલાક તો વહી મયા વિસે;
 ત્રીયા મેઘી ટળવળતિ કોઈ વએ ત્રીસે. રે મનડા. ૯
 ખુટે કાળે કંઈક અગાશીથી અસીયા,
 રહ્યા ખપી પરદેશમાં કંઈક રસીયા;
 દિડાં કંઈક દેહોત વીષધરે ડસિયા. રે મનડા. ૧૦

આજરયમાં સોધી લીધાં કંઈક અજિયે,
 ફરયાં બાણે વાંદર ચોળાની ફળીયે,
 કાઢી નાખ્યા કંઈકના વંશ કોમળીયે. રે મનડા. ૩
 ભળી મયા ભોમી વિશે કંઈક ભોળી,
 ઉડી મયા કંઈક નારિ આગે ઉઘોળી,
 જતા રહ્યા બાણે દિગંઢર જોળી. રે મનડા. ૪
 નીચું કરી કાંધ ન કોમને નમતા;
 મહા અભિમાન અને અતિ મમતા;
 ભાળ્યા એના સમશાને કામડા ભમતા. રે મનડા. ૫
 લખેશરી કરોડપતી કંઈક લોકો,
 હતો જેના હાથમાં હેમનો હોકો;
 પડી ગઇ એહવાની ઓચ તી પોકો. રે મનડા. ૬
 કદી ને'ય મુપનાની દોલત સાચી;
 કાયા માયા એજ રીતે બાણે કાચી,
 રખે રૂપીરાજ કહે જુઓ રાચી. રે મનડા. ૭

રણછોડજીનો શણગાર.

રણછોડરાયે સારો ધર્યો શણગાર,
 તમને નીરખુ વારમવાર, રણછોડ;

(૫૫)

તમારી શોભા અપરમપાર. રણછોડ.
તમ દર્શને અમો મંદીરમાં પેઠા,
નાહી ધોઈ પ્રભુ બાબેઠ બેઠા,
શણુમાર લઈ સઉ સેવક પેઠા;
પ્રથમ પહેલી ધાતી ધરાવી,
સારી મારી સુગંધી લગાવી,
અ પો અ પેસો, ખુદ, કેવડો ને ગુલાબઝડી,
તે મેઢે અપરમપાર. રણછોડરાયે.

જરડસોનો બમો પહેયો છે,
માથા ઉપર પાત્ર ધર્યો છે;
કસી કદોરો ને કાતરો ધાર્યો,
દામણીએ આડો આંકજ ચાલ્યો;
હીરા માણેક મોતી ને મુખ્તાફજ.

તે શોભે અપરમપાર
મુરતક ઉપર મુગટ ચર્યો છે,
કોટમાં આભરણ કઠો જડયાં છે;
ચીસપટી માંહી પન્ન પડ્યો છે;
કાને કુડલને હળચીએ હીરો,
કડાં, સાંકળાં, વેઢ, વીંટીઓને બાબુબચ;

પાયે ઝાંઝરનો ઝમકાર.

રણુછોડરાયે.

પુલ પુલસી ગુંઝ કમળની માળા,

હાથમાં ગેડીને વાંસળીવાળા,

સાગ શોભો તમેછો ન દલાલા.

પાનનાં બીડાં ને દર્પણ આપ્યાં;

લાવ થકી એવે રૂપે દર્શન દેજો,

નીચયા એવા રદયમાં રેહજો.

ગુણ ગાય તમારો દાસ.

રણુછોડરાયે.

સુદામાને બતાવેલી અકળ લીલા.

— ❀ ❀ ❀ —

એક વખત વિકૃત્વન આલ્યા, લાવ મક્ત ઉપર લાવ્યા;

બાળ રનેહી સુદામાને, મળવા માધવજી આવ્યા ૧

સુદામાપુરીમાં પ્રભુ પધાર્યા, નર નારીને હેત વાપ્યું;

પવિત્ર પતિ સુદામાની, હરજીને આસન આપ્યું. ૨

સુદામા કહે છે નારીને, ચડાવ્ય ચુકે તપેલી;

રીઢ સીઢ ને નવનીધ ને, આ હરીએ મને આપેલી. ૩

મુછી તાંદુલ લઈ માધવે, મન ઘણો ગ્રહસ્થ કર્યો;

હળીદર હતું દાણા ન નળતા, તે દુખનો દિવસ હર્યો. ૪

રામા રસોઈ કરવા બેઠી, શાક પાક સામગ્રી ધણી;
 શેરલીની શેર કણેક બાંધી, નેમાંથી અદશેર વણી, ૫
 ત્યારે સુદામા કહે શામને, શીઠ ભુખ્યા બેશી રહીએ;
 રસોઈ તૈયાર થવા આવી, નદીએ નાહાવાને જમ્યે. ૬
 એટલે ઉઠ્યા શામ સુદામા, એક એકના કર બાલ્યા,
 રવચ્છ મોએલાં વસ્ત્રજ લીધાં, વાતો કરતા બેડિયાલ્યા,
 સુદામા કહે સુણો શામજી, હું બ્રાહ્મણપર હેત લાવો;
 લોક વાત કરે છે માટે, અકળસીતા મુને બતાવા. ૮
 એ, અકળસીતા જવાને, મોહન હું મર મથી;
 શામ કહે અકળસીતા, બેરામાં કાંઈ સાર નથી ૯
 સુદામા કહે મારે જોવી, એમ કરતા નદીએ આવ્યા;
 અકળસીતા હરજવન. દેખાડવા દીલભાવ લાવ્યા. ૧૦
 શામ કહે સુણો સુદામા, મન તણો મુમત મેલો;
 આપારથી ડુબકી મારે, પેલેપાર કોણ જાય પહેલો. ૧૧
 એમ કહી મુમને ચડીયા, પડીયા નદીના નિરમાં;
 ત્રણત્રોકનો નાથજ ત્યાંથી, જઈઉભો સામીતીરમાં. ૧૨
 અકળસીતા નથી ઓછી નડિતમ નટવર નામરમાં;
 હરજીએ હડસેલી મેલ્યો શુદામાને સાગરમાં. ૧૩
 એ ઘટીકાએ બહાર નીકળ્યાં, પસ્તાવો મનમાં કરતા;

કયાંમારૂંધરનેકયાંછેધનશામ, આંખે આંસુડાં ભરતાં. ૧૪
 ભારે જળ ભેદભડકી ઉઠયા, ભજવા માંડયા દીનજંધુ
 નદી ભારી કયાંખરીગઈ, કયાંથી આવ્યો માસિંધુ. ૧૫
 આજળથી નહીં જાઉંજવતો, કહી જુગાર શત્રુ ધ્યાનચર્યું;
 દામોદરને દયા ઉપજી, સાગર વચ્ચે ગામ કર્યું. ૧૬
 તેમાંમલેચ્છ મનુષ્ય વસાવ્યાં, અવળી રીતી ને આત્રે,
 બ્રાહ્મણ શુદ્ધ સર્વે સરખા, એક એકને દન્યા આત્રે. ૧૭
 તેવા ગામમાં ગયા મુદામા, નમરશેઠ સામા મળિયા;
 બ્રાહ્મણ તમે ભલે પધાર્યા, કહીને સાથે લેજવળિયા. ૨૮
 વીમ દહે મુદામાપુરી, કહે શેઠ કેટલે હશે;
 શેઠ દહે મુદામાપુરી, જાનાં વીશ વરસ થશે ૧૯
 વીસ દિનથી વદાણુ જ્યાં છે, તે જઈને પાછાં આવશે;
 પછી તમ ઘેર પહોંચાડે, સાઠ વર્ષે જજીવે જાનશે. ૨૦
 સુણી મુદામા સતાપ કરતા, કેને ઘેર જઈને રહીશું;
 પેટપાષીપુલાવાલાગશે, કયાંજઈને અનાજ ખાઈશું. ૨૧
 શેઠ કહે સતાપ ન કરશો, સૌ તમારૂં કષ્ટ કાપું;
 ખાવાપીવા ઓઢવા પહેરવા, રહેવાને મઠિર આપું. ૨૨
 મારે પેટ છે પવિત્ર પુત્રી, તે દેઉં તમને દન્યાય;
 મુદામાકહે લેઉં મુદની, થાયઅતી અવર્ષ અન્યાય ૨૩

ત્યારે શેઠ કહે આ જામમાં, બ્રાહ્મણ શુદ્ધ સહુ સરખા;
 સધળે એક અન્ન મળવાનું હુએ ક્યાંમારશોવળખાં, ૨૪
 એટલે મુદ્દામા અકળાયા જામ લોક મરહન ધાલે;
 ૧ સો વરસે ઘેર જવાનુ અન્ન ઊઠક વણુ કેમ ચાલે. ૨૫
 અન્ન ખાઈશુ ન વટલાઈશું, પરણ્યામા ચીત્ત પેહું છે;
 નાત રહી મુદ્દામાપુરીમાં ત્યાં બાણુવા કાણુ બેહું છે. ૨૬
 એણું સમજી કન્યા પરણ્યા, જુદુ ઘરમાર લઈ રહ્યા;
 ૧ પત્ની રાંધે ને પોતે જમે, બ્રાહ્મણે બેમા બ્રાહ્મ થયા. ૨૭
 મુદ્દામાએ સસાર માંડયો નારીને પાંચ પુત્ર થયા;
 પડોસમાં એક અબળા મુઠતી તેમારૂં સ્મશાન ગયા. ૨૮
 ઘણુક માણસ ગયુ મશાણે, મડકું છોડીને જુએ;
 ૧ જે નારી મુઠ તેનો નાથજી આંખે આંસુથી રૂએ ૨૯
 કાષ્ટ લાવી ચીતા ત્યા ખડકી, ચીંત્યામાં બહુજીવ પેડો;
 નારીનુ મસ્તક ખોળામાં લઈને પીડિ બળવા બેડો. ૩૦
 મુદ્દામા બેઠ વિસ્મય પામ્યા, બળનારો મુરખ જેવો;
 મુઠરી સાથે પુરૂષ મર, આ અનર્થ અવળો કેવો. ૩૧
 તે મુઠીને સહુ જન બોલ્યા, મુદ્દામા તુ છે મતિયો;
 જામ ચાલછે નારીપુટે, સ્વામી હોય તે થાય સતીયો. ૩૨
 મુદ્દામા કહે ચાલજ ખોટો, તેને તમે માન્યો ખરો;

કોઈ પ્રરૂપ બળે નહીં નેને કહેા બાઈ તમે શુ કરો. ૩૩
 લોક કહે ન તોડીએ ધારો. બાંધીને સાથે લઈએ;
 સીધી રીતે બળે નહીં તો પરાણે બાળી દઈએ. ૩૪
 મુદામા કહે અરે શામજી, સર્વે મન્યા તે લોક નડશે; ૩૫
 મારી પત્નીનો પંડ પડે તો મારે પણ બળવું પડશે. ૩૫
 એવો એવો સંતાપ કરતા ભજતા શ્રી અંતરજમી;
 હરી લીલાથી મુદામાની, પત્ની પણ મરણ પામી. ૩૬
 મુદામાએ સખ દીઠું ને પોક મેલો રડવા બેઠા;
 બાણુ બેઠે મને બાળસે, કોઠીયો વચ્ચે જઈ પેઠા. ૩૭
 નમસ્તણા ત્યાં લોકો આવ્યા, મડદુ ઉપાડ્યું હાથે;
 મુદામાને સોધી કાઢો, બળવા સારૂ લ્યો માથે ૩૮
 મુણી મુદામા થરથર મુન્યા, ખુણે રહી આંખો ચોળે;
 લોક લીઝા લઈ લાકડીઓ, કોઠી કબાલા ખોળે ૩૯
 ખુણામાંથી ખોળી કહાડ્યા, ખે ચીને બારણે લાવ્યા;
 હાથ ઝાલો હઠવા ન દીધા, તેડીને મગાણે આવ્યા. ૪૦
 ચીતા ખડકી સહુ લોક બોલ્યા, બાકી નહીં રહે ત્રિયામાં
 પહેલેથી મુદામા સમજી, બીરાજે આ ચીતામાં. ૪૧
 મુણી મુદામા કરે સોસના, અમનીમાં ભડકા થારો;
 ફેલા ઉઠશે પાણી છુટશે, દુઃખ પામીને જીવ જશે ૪૨

અભિ ન ખમાય ને જીવભય, બળ્યું બળવું નારીસંગે ;
 તે કરતાં પડુ હરીયામાં, વેદના વ્યાપે નહીં અંગે. ૪૩
 એવું વિચારી બોલ્યા, બળવાને તૈયાર થઈ છું ;
 ઊભા રહો ભાઈ મેલો મને એકવાર નાહવા જઈ છું. ૪૪
 એમ કહીને છેતરી ચાલ્યા, જળમાં જંપાપાત પ્રાપ્ત ;
 સ્નેહી સુદામાને શામળિયે નદિમાં ખેંચી લીધો. ૪૫
 સુદામાએ ડોકુ કહાડ્યું એટલે હસ્યા રનમાળી ;
 પ્રભુ કહે તમે છો પાછળ હું આગળ છું હ્યો તાળી. ૪૬
 સુદામા કહે શેની તાળી ઘણું વરસ વહિ ગયાં ;
 કહો કૃષ્ણ તમે ક્યારના આ ઠેકાણે ઊભા રહ્યા. ૪૭
 કૃષ્ણ કહે કે હમણું આવ્યા, નારી રાંધિરહી હશે.
 વહલ કહે વસ્ત્રજ પહેરો. રસોઈ શીતળ થઈ જશે. ૪૮
 સુદામા કહે શું બોલો છો રસોઈ શેની શીતળ થઈ
 પ્રભુ મશ્કરિ કરવાની તે, ટેવ તમારી નહિ ગઈ. ૪૯
 તે કરતાં તમારું બોલ્યું, સત્ય હોય નો વાત કહું ;
 અ વારતા કોને નવ કહેશે, કહોતો હાંસી કરે સહુ ૫૦
 મહારાજ તમ સાથે સરત, કરિ પાણીમાં હું પડીશ ;
 ક્રીનપરો કેમ આવ્યો નહિ, સામરજીમાં નીકળીયો. ૫૧
 ત્યાં સોદામણું નમર નીરખ્યું, બ્રહ્મા બ્રહ્મી સૌ પ્રાણી ;

હિંમતીયને ભેગુ ભોજન, અનીતી દુઃખની આણી. પર
 ત્યાં હું મથો ત્રિવાહ થયો, શુદ્ધ જનતા ઘરમાં પેઠો;
 જાનપાન સહુ સમરે પુરયું તેની પુત્રી વરી બેઠો. ૫૩
 ચોખ્ખા રહેવા મન ધાર્યું પણ અન્ન કેદક વણુ ટળવળિયો;
 નીચ જાતી પરણ્યો તેનું રાંબી જમીને વટલાયો. ૫૪
 વટલીને વર સસાર માંડ્યો પાચ પુત્ર તેનેજ થયા;
 તે વાતનેમહુ દિવસ વીત્યા, તેવારના શુ ઉમા રહ્યા. ૫૫
 મુણીને શામળીયો બોલ્યા ભાષણુ તમારું ભાવ્યું;
 રથો સધિ શા મુંદરી છૈયાં. શું તમનેસ્વપ્નુઆવ્યું. ૫૬
 જગૃત છોને સવરી માંડો ન બોલશેો દુખશે ડાચુ;
 મુદાના કહે બોમન તમારા, નહિસ્વપ્નુએછે સાચુ. ૫૭
 શામ કહે સાચું હોયે તો સખ તમારો પરહરિએ;
 બ્રાહ્મણુ જાતી બ્રષ્ઠ થયા, નેતીનોસોમન કેમ કરીએ ૫૮
 બીઠત વઢે કહું વીશ્વમાં ચાડી કરવા ચોરે ચડુ;
 મુદામા કહે વાત ન કરશેો પ્રભુ તમને પાયે પડુ. ૫૯
 તવ શામ કહે આલો સંચરીયે તમારી નારિ પાસે;
 મહારે કે તમારે સાચું શબ્દનું ને ત્યાં જણાશે. ૬૦
 સવરી માંડી માંગ પીધેલી કહીને કૃષ્ણે કર આલ્યા;
 માંડમાં મળી કહાડીને, સાથે લગ્ન મહોલે આલ્યા. ૬૧
 ધરમાં રનેહી સાથે પેઠા અકળતીલા મહુ પાકી,

રામાની રસોઈ જો / તો, નવરાંકની રોટલી ખાડી. ૬૨
 તેણું જોઈને ઝાંખા થયા, સુદામા પડીયા વીવ ;
 શામ કહે તમે સંસાર માંડયો તે સવળી મારીજાના ૬૩
 સુદામા કહે અકળલીલા, શુ વખાણુ મુખ થકો;
 ત્રીકમલ તમારી લીલા, સપને પણ જોવી નય ૫૪
 સુદામાલ બન્યા બક્ષત જનને મન ભાવે;
 બ્યાસ વણ્ણમ વાણી વહેછે, કૃષ્ણ કળ્યામાં કેમ માવે ૫૫

—૪૦૪૪—

જુલણી.

માયો ચારીને ગોવિંદ ધેર આવ્યા ને, વારણા લેજી
 વાની વારી
 ઘરમાં પેસતાં કમાડ ઉઘાડાં દીડાં, જુવણી ક્યારે વિસારી
 'ઓ નંદના નાનડીયારે ખમા મારા મનના મોહનજીરે;
 ખમા મારા તનના ત્રીકમજીરે, ખમા મારા પ્રેમના
 પાળીયારે,
 ખમા રાય રણછોડ રંગીજારે, નહલાત જુવણી ક્યારે
 વિમારાં. ૧
 રૂવે રૂવને કાન રૂઢન કર ને, લાવી બેમર સામે ઓઠ;
 એરે જુવણીન કારણેરે કાન મઢિરોયામા લોટે, ઓ
 નંદના નંદાનડીયા ઓ નંદના ર

(૧૪)

સાવ સોનાની સો મગાવું, ને રૂપલા કેરા ધાગા;
ખાંતીલો દરજી શીવવાને બેઠો, કંદાન કુવરના વાધા.

ઓ ન દના નાહનડીયારે.

એરે ઝુલણીમાંકાંઈ એનધીપણ જડીઆંછે માણેકમોતી,
એરે ઝુલણીને કારણેરે ગોકુળ મથુરામાં બેતી,

ઓ ન દના નાહનડીયારે. ૪

જરકશીનો જાંભે શીવડાવું, નેઉપર શીવડાવું કાનટોથી
છાનો રહેને મારા કુવર કનેયા. કાલ પરણાવું ગોખી;

ઓ ન દના નાહનડીયારે. ૫

હારકાથી પ્રભુ ડાઠોર ચાલ્યા, ને ડાઠોર કીધું છે કાશી
મધરાતે મથુરાથી નાઠા, મારી છે પુતના માસી.

ઓ ન દના નાહનડીયારે. ૬

રૂપીઆ તે ગજના મરાઈ મગાવું ને જખીયા દેવરાવું
રામ રાતા;

આય શીખેને સાંભળેરે શુભ ગાય જ સોહા માતા

ઓ ન દના નાહનડીયારે. ૭

ખમા મારા મનના મોહનજીરેખમામારાતનના ત્રીકમજીરે
ખમા મારા પ્રેમનાપાતળીયારેખમારાવરણીએડર ગીલારે

ઓ ન દલાલ ઝુલણી ક્યાંરે વિસાસી. ૮

ધ્રુવાખ્યાન.

—મુદ્રા—

કવિ.

શ્રી ગુરુ ગોવિન્દને હુ નમુ, પ્રેમશુ લાગુ પાય;
 આરાધુ ઋતિનાશ એવા, અનાદિ નિરજન રાય.
 આદી નિરજન અઠળ સ્વરૂપ; રામે લીધા નમવારૂ.
 સૃષ્ટિ નાંધે નમ મનસાય, સુભટ થઈ પોઢયા જળમાં
 જે જે વૈકુંઠરાય ૧

હરી જળમાં પોઢયા સહી, શેષ નામ ઉપર તે જા".
 નારાયણની નાખી કમળથી, બ્રહ્મા પ્રગટજ થાય;
 બ્રહ્માના સ્વયંભુ તન, તેના પાંચે પુત્ર પાવન;
 ત્રણ કન્યા એ પુત્ર વિખ્યાત, પ્રિયવરત ને ઉત્તાનપાદ
 જે જે વૈકુંઠરાય. ૨

ઉત્તાનપાદ નર નીપન્થો. રાજ ૩૫ નિધાન;
 રાજને એ સુંદરિ, તેનાં સુરતી સુમતી નામ,
 સુરતી ઉપર નહીરે માન, તેના ષ્ટવજ સંતાન. ૩
 સુમતિ ઉપર છે ધણું હેત, તેના કુવર ઉત્તમ એક. જે
 ઉત્તમ ઉછરે એસારી રાવે, સભામાંહી એક વાર;

પુત્ર લડાવે પ્રેમશું રાણી, હઠડે હરખ અપાર.
 હરખ ન માયે હૈડામાંય, મુવજી નમના આઠ્યા ત્યાંય
 ઉછગ બેસવાક્રીધામન, અપરમા કહે કહણ વચન જો.૪

સુમની

અપરમ એમ બાહ્યાં ભુડા, એ સુખ નુજને ક્યાંની;
 અભાગભીના પેટ નણા તુ, જને નામની ધહાંથી,
 ધહાંથી જમ વનમા તપ માં; હરિજીને કાયા શાડ;
 ફરી જન્મમેમારે શરીર, નોતનેરાજ અપાવીશવીર જો.૫
 વચનો વનિતાનાં સાંભળી. વચ્યાં મહોનો રંગ,
 સભા ને સવળી દેજતાં ધરવજી થયા મન ભગ.
 મનભગથઇ નાંખ્યોનીશ્વાસ, રોતા આઠ્યામાનપાસ,
 માયે ચાંપ્યાફીયાસાથ કહોકુ વર કે ભેદુઆઠ્યા આજ ૬
 ફરવ.

આજ સભામાં માવડી, બેઠો ઉત્તમગયન બોળો.
 ઉછગ બેસવા હું ગયો, ત્યાર અપરમા એમ બોલો,
 અપરમાકહેઅભાગભીકેરા, સુખમાગોતોવનજીઓવેલા;
 ફરીજન્મમેમારેશરીર, તો તનેરાજ અપાવીશવીર. જો. ૭
 મુરતી.

વળતી માતા ઉચરે, કુંવર હપડે મધરીએ દુઃખ;
 પુરણ પુન્ય ક્રીધાં હશે ત્યારે, ને ભોગને છે સુખ.

સુખઆપને ક્યાંથીવાસા, નીચમધમ કશાનથી પાળ્યા
 નથી સંતોષ્યાએગી જતિ, તપતીરથવૃતક્રીધાંનથી.જે.૮
 નથીમંતોશ્યા સાધુને, નથી આપ્યાં વિમને દાન;
 ઓછા કરમ જ્યાં આપણા ત્યારે, ક્યાંથી રાયનાં માન;
 માન ભે પાવે ઉત્તમ નિત્ય, હત્તવિનાકયમપામીએ વિત
 બે હોય દંદાસનનો ખપ, તો કુંવર જઈ માંડોતપ જે.૯
 તપ માંડ્યુ બ્રહ્માજીએ ત્યારે, પામ્યો પદમાસન;
 સેવા કરી મન ભાવતી ત્યારે, પ્રગટયા નારદ મુન્ય
 મુનીશ્વર માંડ્યો મોટો જગ, તપતીરથવૃત થયા સલામ;
 બેકરીએ શ્રીહરી પ્રસન્ન, તો અમાગીયાંટળીએતન.જે.૧૦

ધ્રુવ

તને અપાગણી હું ટાળુ મા, છુરે તમારો તન;
 વનમાં જોડે વેગે કરીને, સુખ સલામ નહિ અન્ય.
 સુખ મ ભાગે સાત્રે જેહ, વીશ્વ ભરે પરહીયો દેહ;
 હરી મળે તો તપઓસાય નહીતરપ્રાણુતજુરે માયજે.૧૧

સુરતિ.

માતાને મામુ આવીયાં ને અતર ઉપજી દાઝ,
 રાજાને ને પંહરી; કુંવર તું કરે છે તાજ.
 તુજ વિના હું રહીશ કેમ, ટોળાં વછુટી અગતી જેમ;
 જળ વિના જેવી માછલી મારાપ્રાણુજશેટળવળી.જે.૧૨

(૬૮)

૬૩૧.

ટળવળ મારે તું હવે, દુઃખનો આવ્યો અંત;
ઘીજ રોપાવીશ મુખતુ તેને ફળ લાભશે અનંત.
અનંત કંઠુ કંઠશે હરી, આપણી આશા પુરશે ખરી;
એ છે અનાથનોરે નાથ, તેને ભજવાભઝિરે માત્ર બે.૧૩
સુરતી.

વળી માતા એમ ઉચરે, કુવર પાંચ વગસનો તન;
ઘીજી બાળક એકે નથી, કેમ હુ વાળું મન.
કેમ મોહલુ વર્નાન વાટે, કહેતાં મારા હૈયા ફાટે.
આંખની આગળ રહોને બાળ, ધેર બેઠા ભણે એ ગોપાળ બે.૧૪
૬૩૨.

ધેર ગોપાળ ન પામીએ, મનમાં મોહ ઉપજે માય;
આતાં પીતાં પહેરતા માતા, કેમ દમાશે કાય.
કાયા દમતાં સરજે કાજ, તપ કરતાં મળશે માહારાજ;
વનમાં જઈ વહેલો આવીશ, માતાદો મુજને આશીષ બે.
સુરતી.

આશિશ દે છે માવડી મુતને, હજ્યો કુશળ કલ્યાણ;
અસ્તકે રક્ષા માવની કંઠે કૃષ્ણની રક્ષા બાળ.
કંઠે કરજે કૃષ્ણ રક્ષણ, ઉરનિ આગળ નારાયણ;
ક દીકેશવપુરૂષોત્તમપાય, એવી આશીશદે છે માય. બે.૧૬

માને આંસુ આવીયાં ત્યારે, થંભીને રાખ્યાં નીર;
 મારી જીભ કેમ કહું વળી વનમાં વિચરો વીર.
 વીર વચન કાને નવ ધરશો, તપકરતાં માયાનવ દરશો;
 તપથીતમને મળશે હરી, વીરા વેગે પધારજોફરી.જે, ૧૭
 કવી.

ફેર ફરીયે! માતનેરે, ફરીને લાગ્યો ચર્ણ,
 આજ્ઞા માગીને સંચર્યો, વહિને શુકન.
 શુકન મળી મવત્સી ગાય, સુવાસણિ ખેડુ ભરી જાય,
 વરકન્યા! પરણિને વળ્યાં, વેદભણતાવિપ્રજ મળ્યા.જે૧૮
 મળ્યા! શુકન સહુ હરખના; ધ્રુવજીનીકળ્યા નમરખહાર
 આમળ જતાં ધ્રુવજીને રે, મળીયા અલ્લકુમાર.
 અલ્લકુમારભગવાનને ચહાતા,હરિગુણગાતાવેણસુવાતા;
 કરજોડી કહે છે ભુપતન, ક્ષમા કરો તમેનારદમુન્યજે.૧૯
 નારદ.

નારદ કહે શીદ જાઓ છો; શુ તમારે દામ;
 કોણ તમારાં માતપીતાને શું છે તમારું નામ.

ધ્રુવ,

મારું નામછે ધ્રુવ નીરધાર, મારા પીતાને બે છેનારદ
 રાવણ રાણા બેઠાસેરંગ ઉત્તમને તેડ્યો ઉછંગ.જે.૨૦
 બિછંગ બેસવા હુ બયો મારી, ખાંત હધ્યાનિ ખોલી;

દ્રષ્ટીએ મુજને દેખીને ત્યારે, અપરમા એમ બોલી.
 અપરકહેઅભાગણિકેરા, બે કુખવાંછેતોવનબઓવહેલા
 ફરિ જન્મ લે મારે પેટ, તો તનેરાજ અપાવીશનેટ.જે. ૨૨
 નેટ નાર કેમ ભોગવુ, એને આપ્યું ધન;
 સભા સંબળી દેખતાં, મને ક્રીધા કઠણ વચન
 કઠણ વચન તે કેમ વિસરે, લોહાસમ હોય નો નાંમરે;
 ખડગતણોતોનહિયેવાય, પણ અંચાબોલ સહાનવચ્ચય.જે
 નારક.

ભરે ઘેલા અત્યારથી તુ એવડો શો ધરે કાળ;
 માન કુમાન શુ તારે તું તો, પાંચ વરસનું ખાત.
 બાળકને શો ધરવો બોલ, ખાઓ પીઓ ને કરોકલોક્ષ
 અપરમાનાં એવાં હેત. વિચારીને વાળો દેત. જે. ૨૩

ધ્રુવ.

ચિત્ત તે કંઈપેરે વાળીયે, મને બોલાવ્યો નહિ આપ;
 કશાયમાં ક્ષેપ્યો નહિ હુ તો, તે ઉકળું છુ તાય,
 તાપકુવરનવઆણીશરતી, સુખદુઃખનું કોઈશરીગતનથી;
 હરિયેનીરમ્યુંતેમજહાય, કર્યાકર્મ છોડાવેનહિકોય.જે. ૨૪
 કે કાળે વૃદ્ધિ હાથ છે, તેનો ન ધરો હરખ ને શોક;
 અણચીંતવ્યું જે આવી મળે, તેનો ધર સંતોષ.

(૭૧)

સંતોષી કુંવર ઘેર પધારો, અપરમાના બોલ વિમારો;
જા કુંવરતારાબા અને કહુ, રાજ અપાવુ નેમાનેસકુ જે રપ
૬૩૩

સભામાં શું દેખાડીએરે, મહુકેમાં વળી નાક;
સભામાં જ્યારે રોમશુ, મન પુરશે અલીલાખ.
લાખ લાખેણો દરશે હરિ, ત્યારે મદીર આવીશ ફરી;
તપસ્વરતાજેહરિનહિમળે, નો મુજ પ્રાણતણશહુ બળે.જે.
નારહ.

બળ કીચે હરી નહિ મળે, માનો મારા તન;
જન્મ થકી એગી દેહ દન સ્વપ્ને નહિ દરરાન.
દરને નમને કેમ આપશે, વન જમને વિમામણ થશે;
વાનવાર વનમાં બહુહશે, નેદેબી તુજ તણુ ધ્રુવો. જે. ૨૭
બશે ચીત સ સારમા ત્યારે સાંભરશે રગભોગ;
ભુખ તરસ જ્યારે લાગશે ત્યારે કુંવર મુકશે બેગ.
૬૩૪

બેગ રૂપી નહિ મુકુ સ્વામ મન ઇંદ્રિયો રાખીશ ઠામ;
મેરૂચળે પણ ચુકુ નહિ રૂપીજી તમપરતાપે સહિ. જે. ૨૮
નારહ.

રૂપી કહે તું નિસર્થો ત્યારે જાને મધુવન માંય.
જમુનામાં નાહીને તુ તો તપ આદરજે ત્યાંય

ત્યાંજઈ કરજે અહપાસન જળપત્રને ફળ પ્રાશન;
 વળીતુંભજજેહરીતુંનામસ્વરૂપમમરજેશ્રીધનશ્યામ .જે.
 શ્યામને શીશ મુગટછે કાને કુંડળ મકરાકાર;
 કોટે કૌસ્તુભ કટિમેખળા પાયનેપુરનો ઝમકાર.
 પાયપદમશખ ચક્રને ગદાએણું સ્વરૂપ સમરજે સહા;
 દાનમાં અક્ષર દહુ છું જેહ દાહશઅક્ષર ભાગુજેએહ જે.

કવી.

એ કરતાં ખટ મામમાં તુજને મળશે વૈકુંઠનાથ;
 આશીર્વાદ દેઈ દાસને મસ્તકે મુકયો દાથ
 હાથજેડીંદ્રવ લાગ્યો ચરણ આજ્ઞા માગી ત્રિચર્યોઅરણ
 એહ કથા રહિએણેકામ રૂપિપદાર્યા રાયને ગામ.જે ૩૧
 મુની આવ્યા મહારાજ, જેવા રાયતણુ સુખ મન;
 માન દીધાં બ્રહ્મા પુત્રને વળી આપ્યાં આસન.
 આપ્યાં આસન બેઠા રૂપિ આશા ઉત્તમ તાતને વશી;
 આશારેરૂપિમુખનાંરાજદ્વવિનાચિંતાઅતિઆજ્ઞેડર

રાજા.

આજ સજામાં રૂપિજી મારો; ઉત્તમ ખોળામાંય;
 દ્વવજી હોય તો આ વધે બહુ ઉછગની શોભાય,
 ઉછગે બેસવા દ્વવજી આવ્યો તેનેતો મે નવબોલાવ્યો;

સ્ત્રીનેવરાંસે વિસર્યું બાળ અપરમા એદીધી ગાળ.જે.૩૩
 રૂપિએ વચન નિસર્યો, વિરો ગયો છે વંન;
 વનમાં વાઘ વડ હશે, તેને દેખી ધડજશે તંન.
 તન ધડજશે તડકે ટાઢે, મંદીરમાં મહાલનો લાડે;
 વાયુવૃષ્ટિસહશે કુમાર, એનીકાયાએ કોમળસાર.જે. ૩૪
 કોમળ પટકુળ પહેરતો, કેમ ઓઢશે મૃમયમ્ તેહ;
 મસ્તક ળાધનો મોળીયુ, કેમ જટા રાખશે એહ.
 એહ આનદે હરતો ફરનો, ઘોડાની અસ્વારી કરનો
 કાંટામાં કેમ સુરો બાળ, એનીસજ્યાઅહીં છેસાર.જે.૩૫
 સારા અન્ન આરોગનો, તે ફળ પાત્રો કેમ ખાશે;
 ખાણી પીતો પળે પળે, તે જળ વિના કેમ રહેવાશે,
 તેની વતી ગહેવાશે કેમ, તેહ વિના હુ દાનુ એમ;
 શુદ્ધવિનાનોથયોશરીર, વિસરનો નથી તેહજરીર. જે.૩૬
 વળી વિરો અહિયાં આવનો, રમનો રમ અપાર;
 ભુખ તરસ જ્યારે લાગતી; સુખડી માગનો સાર.
 સારી સુખડી સુહર મેવા, કાલુકાલુ બોલનો લેવા;
 તેણે અમને કીધા તાજ, પુત્રવિનાશ કરવુ રાજ.જે.૩૭
 શુ કરીયે વળી સાહેબી, ચિત્ત ઠરતુ નથી કોઈ ઠામ
 શુ કરીયે આ રાજને શુ કરીયે ધન ને ધામ.

(૭૪)

ધન ગયું અમારૂં આજ, પુત્ર વિના સહુ સુને. માજ
પુત્રવીના હું દુર્ઘળદુખીમારા પ્રાણ જશેરે રૂપિ જે.૩૯
નારદ.

રૂપિ કહે તમે માંડેલા, મને મળ્યું હતું ને બાળ.
આશીર્વાદ દેછ મોકલ્યો: ભળવા શ્રી ગો.પા.
ગો.પા. ભળશે દિવસ થોડે કુવર વે. પા. ૩૯.
માંડો રાજ્યને છોડોદુઃખ, એવું કહીનેવળોયારૂ. ૪૦
કવી.

રૂપિને ચરણે લાગીને ધરવ, વીચર્યો વન મેઝા,
મધુવન પોંચ્યો પ્રવચી; કાઢ્યો ત્યાં જઈ ત્યાં રાજ્ય,
ત્યાં જઈ માસ કોના ઉપવાસ ને માસે કાઢ્યો તમ,
ત્રીજે માસ છટે દીનએમ, ચોથે માસેજળન ને જ ૪૦
નેમ ધરીને નેહથકોમળે, ઇશ્વર આશરૂ શાન્તિ;
પાંચમે પ્રાણજ રૂપિયા ધરવજી ઉભા ગદ્યા અંકચરૂ.
ચરણ ચતુરભુજ ચીતમાંધર્યાં.

દાહરા અક્ષર મનમાં ભણ્યા.

એમ કરતાં વીત્યા ખટમાસ.

રૂદીયામાં ઓળખ્યો અવીનાશ ને ને. ૪૧

અવીનાશીને ઓળખીયારે, એમ ઉભો રાજન;

પૃથ્વી લાગી ડોલવા ત્યારે ડોલ્યું ઇંદ્રાસન;
 ઈંદ્ર અમર સૌ એકઠા થયા, વેગે કરીવૈકુંઠે મયા;
 જઈ ડેશવને લાગ્યા પાય, મધુવનમાંકોઈ કંઈ કાય.જે.
 દેવતા.

કાયા કંઈ વશ રાખવી, એ ઈંદ્રિ મન સચેત,
 અચરત એતો અતી વણુ; એમ બોલ્યા અમરધરીહેત
 અમર કહે અમને ધીક લાગી રંખ લીયે ઇંદ્રાસન નાગી
 વિણુ.

વિણુકહેસાંભળસુરપતી,રાજ્યભોગએઈઅછતોનથી.૪૩
 નથી ઇચ્છતો સંપત્તીનેકે, નથી ઇચ્છતો સુખ નેદ,
 અરણુરંપાં ચીતે મારા, કણુ અળગો ન નુજની-હ.
 મુજ થતી અળગો નહીં એક. એણે કમલ ડંક પુરુષ દેહ;
 સદા સ્મરણુ રાખેછેમારૂં.કહો છએનેકેનચાસારૂં.૪૪.
 વીસાર્યો વીસરે નહિ એન આપીશ અવીચળ અર્થ.
 નામ નહીં લેને તમ તણુ તમે કેમ બહો છો વ્યર્થ
 કવી.

ઈંદ્રતણી આસના વાસના કરી, સુરસ્થાન મોકલ્યો ફરી
 અરૂંદે ચઢી ચાલ્યા શ્રીહરી વનમાં આઠ્યા વેગે કરી.૪૫
 કયો નાહ જ્યારેશ ખનો; ત્યારે ધ્યાનમાંથીધ્વન બાગ્યા;
 નેત્રભરી નીહાળીનેરે, પ્રેમશુ પાયે લાગ્યા;

પ્રેમ કરી પ્રણામ્યા નાથ, હરીએ મેલ્યો મુસ્તક હાથ.
નીર્મળવાણી હરીપકાશ, સ્તુતી કરેકરજોડીદાસ.જે.૪૬
ધરવ.

હાસ દયાળને વીનવે તમે. સર્વ જમતના ભુપ;
અકળ તમારી ગતી છે ન્યારો, અકળ તમારું સ્વરૂપ.
સ્વરૂપ નામ તમારું જેહ. ગણતાં પાર ન પામું તેહ;
સઘળીવાતે છે તનેશ્યામ પ્રાણીમાત્ર કરેપણામ.જે.૪૭
પરણામી પરમાત્મા શ્રીહરી, સાર ગપાણી હોય;
અહભુત શક્તિ આપની તારો પાર ન જાણે કોય;
પાર ન જાણે કોય લગાર, હું કેમ પામીશ તારો પાર:
એવું સૂણી હરખ્યાનરહર.કુંવરકાંઈએક માગ્યતુ વર.૪૮
વર કેમ માગું વીઠલા, હું તો કરીશ તમારી સેવા;
વિષય ભોગ સ સાર છે એતો, સુપનાના સુખ જેવા.
સુપના જેવી કાચિ કાચા, સ સારની શી ધરવી માયા,
માયામાં ન મને મોકલો, વાહાને ન કરો વેગળો.જે.૪૯
નિષ્ણુ

વેગળો વીરા ક્ષણુ ન કરું, વળી તું વહેલો આવીશ;
જે ક્ષણ દુર્લભ દેવને મળવું, તે ક્ષણ તું પામીશ.
તેક્ષણ તુજને આપું આજ, સ સારમાં તારી રહેલાજ;
લોક કહે રઝળીનેસુવો, સ્વજનોમાંથી પડ્યો બુજવો.

પઢ્યો સ્વજનથી જુજવો ત્યારે, મુરતીને દુઃખ થાય,
 ઘેર જાને વીરા તુ તારી, વાટે જુવે છે માય;
 માનેબાપતણાં દુઃખકાપો; ઇહાંથીજઈ સૌને સુખઆપે
 મારી આજ્ઞા પાળજ આજ,

છત્રીસ હજાર વરસ ભોગવ રાજ. જો. ૫૧
 રાજ્ય ભોગવી તું આવજો; તને મોકલીશ એક વીમાન;
 તેમાં બેસી તુ આવજો; તારૂં થશે જગતમાં નણ.
 જાણે જગતમાં થાશે રાય વેણે વધશે તુજ મહીમાય
 કવી.

આપીવચન વળ્યાગોપાળ, જમુનાજીમાંનાશુંઆજાળે.
 આજકને મારગમાં જાતાં, ઉપજ્યો મન વીચાર;
 જો દુર્લભદેવ ગણે તે, તે મને મળ્યા મોરાર.
 'મળ્યામોરારપણુ' નહીં ફાળ્યો, હરીલજને માયાલાળ્યો
 આમળ રૂપીજીકહેતા એમ. તમને ત્રીકમમળશેકેમ જો.
 ફરી જઈશું સંસારમાં મને હસશે દુરીજન લોક
 મુજને ત્રીકમજી મળ્યા મેતો જાવા દીધા ફોક;
 લોક કહેશે એની ખુદિ થોડી, રત્નઆપિને લાળ્યોકોડી
 મણુ એકજશહુ મોટોલાળ્યો હરીનાદર્શનકરીનેઆળ્યોજો
 લોકો.

હરિ દરશન કરીને આળ્યો, રાય તમારો તન;

શુભ,

હું હુખીયાને શું હસો છો રે, તમે તે સર્વે જન;
હુખીયાને શું હસવા સાચા, તનેગયા કેમ આવે પાછા
જન ગયે થયા ખટ માસ, તેકુંવરનોશો વિશ્વાસ જે. ૫૫
દવી.

હિર ન વીશ્વાન આવ્યો ત્યાં, આવ્યા નારદ મુન્ય,
ન.રહ.

દરશન દરીને આવ્યે રે, રાય તમારો તન.
રાય તનારો જન વણુ જીવો, એ કુળમાં પ્રગટયો કેદીવો.
કવિ,

વચન સુણી રિઝયા ન પની
જળતી વધામણી આપી અતી. જે ૫૬
વધામણી તું આપ્યા રૂડા, રાયે એકાવળદાર;
રથે બેસાને સંચરીયાને સાથે મુત બે નાર.
નારાંને શિરે મુવણું ઝારી, બેટ બલી લિધી છે ભારી
રાય રથેથી ઊતર્યા જ્યારે, પુત્રે પરણામ્યાતેવારે. જે ૫૭
ધ્રુવ.

મધમ પરણામ આરમાને, તે ભેટાડયા વીપત્ત;
સુમતી

વળતી માતા એમ બોલ્યા તું વાણિ બોલ્યો સત્ય,
વાણી બોલ્યે ને સત્ય સતી, આપણી આશા પુરણુથત્ર;

(૭૬)

સુરતી,

વીરા હુ જેતી હતી વાટ, ને મારોટાળ્યોડિયાટ,જે, પટ
કવી

ડિયાટ નગનો ટાળ્યો કુવર, તેડ્યો આનહ ભેર;
હેતના રસસુ આવ્યાં ત્યારે, કુધની આલી સેર.
સેર આલીને કુવર શીધિ; માતાએ ઘણી આશીશ દીધિ

સુરતી.

ઘણાં વર્ષે જીવેરે તા તમે ક્યાં છે કુળ પાવન,જે પદ
પાવન દીયા કુળ આપણાં, વંશે વધાર્યાં નામ;
મહીમા વધાર્યો જગતમાં તેં ભજને શ્રામ.

કવી

રામ ભક્ત તડગમાં દીઠા, ઉતમે ત્યાં અંયડા દીઠા
અંનેમાઝનિ પોતી રળી; હેતનાં આંસુ આંધાંવળી,જે
વળી ગેાગાંયા આરણા આગળ, થોડા ડળતા થલ.
કુળ ઉપર અક્ષત લખીયાજ ધરવને અત્રીચળડે જોરાજ
ઢોલદદામભેરીનાદ ધરવ પધાર્યાં નીજ પ્રસાદ જે,૧૧
આમાદ માંહી પધાર્યાં ત્યારે, હરખ્યો સંવળો સાથ;
ભાવતા સેજત પીરસ્યાં ત્યારે કાઢી વીવાહની વાત,
વીવાહ કીધો અકુલયાહ સાથે પ્રેમે કરી પથરાનાથે

ઈંદ્રનિ કુ વરિનેરાજકુમાર ધરૂવળ પરણ્યા બીજીનારજે.
 નારી સાથે રંગે રમે, સુખમાં કાઢે દંત;
 રાજાએ વળી નેને આપ્યું, પોતાનું આસન.
 આસને બેઠા ધરૂવળ જાણ, વરતાવી પોતાની આણ;
 શાસ્ત્રપ્રમાણ કરીનીરધાર, વરતાવ વરણાશ્રમચાર. જે. ૧૩
 વણાંશ્રમના ધર્મ બચાને સમજાવે સુજાણ,

ધરૂવ.

આપ આપના ધર્મ પાળીય જે લખ્યું નીર્વાણ.
 નીર્વાણ શાસ્ત્ર ભણેરે બ્રહ્મ આયુદ્ધ બાંધવાક્ષાત્રધરમ;
 વૈશ્યનેકરવા બેટીવેપાર શુદ્ધનેસેવાનો અધિકાર; જે. ૧૪
 સેવાતો સવળી વણુને; હરી બજેને નીત્ય;
 વ્રણ ધરમ ત્રા વાળીએ સાચુ બેટીએ ને શુભ રીત;
 સાચુ બેટી સતોશ વાળીએ, મોહમાયાસત્વરતાળીયે
 ન કરો કુડકપટ અન્યાય, એટલીશ ખામણ દેછે રાય; ૧૫

કવો,

છત્રીસહજાર વરસવહીઝયાં; ત્યારે આવ્યું વિમાનપાસ
 વૈમાન બેસીને સંચર્યા, ધરૂવળ ઝયા આકાશ.
 આકાશમાં ધરૂવ બેઠા જઈ, અવિચળપડતો પાખ્યાતહીં
 જે ગાયે ધરૂવનું આખ્યાન, તેનો પામે અવિચળ સ્થાન,
 જે જે વૈકુંઠરાય ૧૧.

(૮૧)

૧૧ ધ્યાન.

સમરી લેને શ્રી હરી; મુરખ તું સમરિ લેને શ્રી હરિ;
આવો દાવ નહિ આવે ફરી. મુરખ તું સમરિ લેને શ્રી હરિ
મનુષ્યાદેહ દુર્જાભ તને આપી કૃષ્ણએ કર્યા કરી
ધન દોલતને માત્ર ખજાના; ખેડો કચેરી ભરી મુરખ
હજી મુરખ તને જ્ઞાન ન આવી, ખાઝશ જીતીઓ ફરિ
તું નલે મારી સાથે આવશે અક્ષય તારી ખરી. મુ,
કળજીમાં કારણ કીર્તનનું, સેહેજે ગુણકા તરી,
મરવાનો ભય નથી રાખતો, ડગનથી ભરનો ડરી મુ.
ચ ચળ ચપળ નેત્ર તમારા ને, શીર પર મુઠા ધરી,
દયા પ્રીતમ ભજ ગોવર્ધન. ભવસાગર જ તરી, મુ,

૧૨ (કૃષ્ણજીના દશ અવતાર).

કૃષ્ણ કનકયાને જઈ મળોરે.

હરી હંધયાના હાર મારા ઠહાણા;

પહેલે રૂપે શ્રી હરીરે,

ધર્યો મચ્છ અવતાર. મારા ઠહાણા,

શ ખામુરને મારીયોગે.

આપ્યા બ્રહ્માને વેદ મારા ઠહાણા.

કૃષ્ણ,

ખીજેરે રૂપે શ્રી હરીરે,

ધર્યો કચ્છા અવતાર મારા ઠહાણા.

કુચે તે સાગર ડોળીઓરે,
 ચૌદ રત્ન કહાડ્યાં બહાર મારા બહાણા. કૃષ્ણ,
 ત્રીજે રૂપે શ્રી હરીરે,
 પૃથ્વી દાંતમાં ધાલી લાવીયારે;
 મધતી રસાનાળ મારા બહાણા, કૃષ્ણ,
 ચોથે રૂપે શ્રી હરીરે.
 ધર્મે નરશીલ અવતાર મારા બહાણા;
 હીરણ્યકશ્યપને મારીયારે.
 પ્રહલાદની કીધી સ્થાય મારા બહાણા કૃષ્ણ,
 પાંચમે રૂપે શ્રી હરીરે.
 ધર્મે વામન અવતાર મારા બહાણા; કૃષ્ણ,
 બળી પાતાળે ચાંપીઓરે,
 આપ થયા છડીદાર મારા બહાણા કૃષ્ણ,
 છઠે રૂપે શ્રી હરીરે;
 ધર્મે ફરશુરામ અવતાર મારા બહાણા,
 ફરશુરામે ફરશી ફેરવીરે;
 કાપ્યા શહસ્રાર્જુનના હાથ મારા બહાણા. કૃષ્ણ,
 સાતમે રૂપે શ્રી હરીરે,
 ચરચે રામ અવતાર મારા બહાણા,

રામે તે રાવણુ રાણીયેરે.

દેવોને કીધુ સુખ મારા બહાના.

કૃષ્ણ.

આઠમેને રૂપે શ્રી હરીરે,

ધરથો કૃષ્ણ અવતાર મારા બહાના;

કૃષ્ણ તે કસને મારિયેરે;

આપ્યુ ઉગ્રસેનને રાજ મારા બહાના.

કૃષ્ણ.

નવમેને રૂપે શ્રી હરીરે,

ધરથો બુદ્ધ અવતાર મારા બહાના.

દશમેને રૂપે શ્રી હરીરે.

ધરશે કલ્પ કી અવતાર મારા બહાના.

કૃષ્ણ.

કાલીમાને મારશેરે;

કમળા કેરા કથ મારા બહાના,

કૃષ્ણ.

૧૩

હુંતો તને વારેરે, આવીને ને શું કર્યુંરે

હરિ હિરો ખોયો, ને વાહોયો સંસાર;

હૈયું તારૂં પુટયુંરે આંખે થયો આંધળોરે,

વિસારી મેલ્યારે દિનકયાળ

હુંતો.

મારા સાળા મુરખરે બુદ્ધિ તારી કયાં બળીરે;

માથે તો બમતો ન દીઠો કાળ,

અપ : ને હુંકાઠે ને નો બરા ગામનારે;

વિચારી ન જોયું સાર અસાર, હું તો
 મનુષ્યા જન્મરે મેળવ્યો તે ધુળમાંરે,
 હ સા ઉપર ઘાલી હામ;
 જનુન એ જણ્યો ત્યારે આડો શે ન આવીયોરે,
 નારી માતી કુખે ન દિધો હામ, હું તો.
 મગા ને કુટુંબીર બુઝાવતે સૌ મથુરે;
 તરવાને ત્રીકમનામ સભાર.
 અટકો તને લાગે તો ઝટપટ ચેતજોરે,
 હવેથી તુ ગાફલ ન રહીશ ગુમાર. હું તો.
 હાપણને ડોળ્યુરે સ્વાર્થ સાથમાંરે;
 પરમાર્થના ન બાણી પેર;
 રણછોડ કહે છે રે રાડના ચેતજોરે.
 વહી ગયો લોભે નદીના લહેર, હું તો.

૬૪

નહીરે વિસાઈ હરિ,
 અતરમાંથી નહીરે વિસાઈ હરી;
 આડે મારગે જાતાં ને વળતાં;
 અમુલ્ય વસ્તુ જડી. અંતર-
 નદી જીમનાંના જળ ભરવાને જાતાં;
 શીર પર મટકી ધરી. અંતર-

(૮૫)

પીળાં પીતામ્બર જરકસી જામા,	
કેસરી આડ કરી.	અ તર.
મોર મુગટ ને કાને કુંડળ;	
મુખપર મોરલી ધરી.	અ તર.
રાણી રૂક્મણીના મહેલ તજીને;	
કુખજાને રાણી કરી.	અ તર.
આઈ મીમાં કહે પ્રભુ ગીરધરના ગુચ;	
વરને વીઠલને પરી.	અ તર.

૬૫

હરિગુણુ ગાવોરે ગાવો, કે અવસર નહિ આવે આવો.
 મનુષ્યા દેહીનો મેળાવો, હરીગુણુ ગાવોરે ગાવો. ટેક.
 કે લક્ષ્મીરાશીમાં ફરશે ફરી ફરી અવતરશે મરશે;
 ઘોષો જનમ જનમ ધરશે, હરિગુણુ ગાવોરે ગાવો.
 સૌ મળી કહે મારૂં મારૂં, તેમાં કાંઈ નથી તારૂં;
 મૃગજળ માયાનું લારૂં, હરિ ગુણુ ગાવોરે ગાવો.
 અન્તે સૌ અળગું રહેશે, વાલપણે વળગ્યું રહેશે.
 મુખ દુઃખ કોણ કોને કહેશે, હરિગુણુ ગાવોરે ગાવો.
 સચ્ચામાં સાચુ કરવું ધ્યાન હરિનું નિત્ય ધરવું;
 રણછોડ આ ટાણે તરવું, હરીગુણુ ગાવોરે ગાવો.

૬૬

જે દુઃખ થાય તે થાજેરે રૂડા રામને ભજતાં. (૩)
 પડ પડે તો પડવા દેજે, જીવ જાય તો જાજે રે. રૂડા.
 હિંચો આંધીનેતળે અગ્નિ પ્રજળે, માર મુશળ કેરા ખા જોરે
 સ્ત્રીક નિદે તેને નિંદવા દેજે, રાય હડે દડાજોરે. રૂડા,
 સાત પાંચ મળી રાંક રણછોડ, ગુણ ગોવિ હના ખાજોરે.

૬૭

સતગુરુ સદાય કરો એક વારરે,
 મારો છે મુરખનો અવતારરે,
 પથ્થર કરતાં કઠણ હૈયુ છે મારરે,
 તેમ હરિનામ ન ભેદે તમારરે;
 મારા તો મનની વાતો છે વાંકારે.
 સતગુરુએ પથ્થર નાંખ્યા ટાંકારે.
 ટાંકીને મારગ મુકતા કીધારે,
 સતગુરુએ મત્ર અનોપમ દીધારે.
 આત્મ જ્ઞાન વિના ધર સ્તુતરે.
 સગપણ શોધીને કહાડજે જુતુરે.
 જીવ તું તો જાગીને જોને વિચારીરે.
 મુવા પછી મુક્તિ કયાં થકી માગીરે.

એવી છે હાસ હરિની વાણિરે.
તેને તમે રાખજો રૂદીયામાં બણીરે.

૬૮

જેણે ગોવીંદ રામા તમને વીમારયા,	
તમને વિસારયા તે નર ભવોભવ હાર્યા.	જેણેરે.
તમને વિસારી કવણ મુખ કીધું,	
અમરન ઢોળી ઝેર હજાહજ પીધું.	જેણેરે.
તમને વીસારી અવર મન મોહું,	
કોડીને બદલે ક'યન ખોયું.	જેણેરે.
તમને વિસારી અવર રંગ રાગ્યા,	
વજા ન રહી તેની જનુની માતા.	જેણેરે.
તમને વિસારી નીંદ્રા ભરી સુનો,	
ભણેરે નરસૈયો તે નર ભવોભવ વગુનો.	જેણેરે.

૬૯

નારાયણનું નામજ લેતાં, વારે નેને તણ્યેરે.
મનસા વાચા કર્મણા કરીને લક્ષ્મીવરને ભણ્યેરે. ના.
કુળને તણ્યે કુટુંબને તણ્યે, તણ્યે માને બાપરે,
ભગની સુતદારાને તણ્યે, જેમ તજે કાંચળી સાપરે. ના.
મથપ થીતા પ્રહલાદે તણ્યે, ન તજ્યુ હરીનું નામરે;
ભરત શત્રુવને તણ્યેનેતા નવ તણ્યા શ્રી રામરે. ના.

ફાળી પત્ની શ્રીહરીને કાળે તજેલા ભરથારે,
તેમોટે કાંઈ કુડુ ન પડીયું પામ્યા પદારથ ચારે. ના.
મજવનીતા વીડલને કાળે, સર્વે તજીને વન આલ્યારે;
ભણે નરસૈ વંદાવનમાં, મોહન સાથે આલ્યારે, ના.

૭૦

તારી લક્ષ્મી બોડાણાને ભાવિરે, રણછોડ રંગીલા.
જમણા હાથમાં તુળશી વાવીરે. રણછોડ રંગીલા,
છે માસે ઠેક ચડાવીરે, રણછોડ રંગીલા;
મહા મજરા કીધો મધરાનેરે રણછોડ રંગીલા.
આપ આબ્યા બોડાણાની સાથે રણછોડ રંગીલા.
દેશ ગુજરાતમાં આવીને રહ્યારે રણછોડ રંગીલા,
વાલો ઉમરેઠ આવીને રહ્યારે રણછોડ રંગીલા,
ત્યાં તો પગલાં પુજ્ય છે તારાંરે રણછોડ રંગીલા,
સઉને દર્શન થાય છે સાગરે રણછોડ રંગીલા,
ત્યાં તો પ્રગટ પારખુ કીધુરે રણછોડ રંગીલા,
આખા લીંમડામાં એક ડાળ મીઠુરે રણછોડ રંગીલા,
કાબાને થક છે બહુરે, રણછોડ રંગીલા.
કાબા દોડેને ભગત થાય આભારે, રણછોડ રંગીલા.
આશારામને આશરો તારોરે રણછોડ રંગીલા.
વાલો તરીને પાર ઉતારોરે, રણછોડ રંગીલા.

૭૧ પરજ

પ્રભુ વિના બીજું કુણુ તારી બેઠ્ય છેરે,
 હાર બજે તો મુખડાની રેઠ્ય છેરે.
 સમાં સ બધી મતલબ કરાં સ્વાસ્થીરે.
 નાહી તુટે ત્યારે કોઈ કોઈનું નથીરે.
 ગાડી રથડા વળી ને હાથી ઘોડસારે.
 મેઝીને મરણુ રહેણુ તે હહાડા થોડસારે;
 મોટા રંગનાં ભરેલાં રૂડાં માળીઆરે;
 એક દીન રૂણુ છે મશાણુમાં અનાળીયાંરે.
 ભણ્યા ગણ્યા મરિ ગયા ભાગીયારે,
 રામના શરણુ વિના ભરેભર રોગીઆરે
 ડાહ્યા ડાહ્યા વખણાતા જે નરાં દેશમારે
 પ્રભુને ભજ્યા વિના પેડા થ તર વેશમાંરે;
 કાયા કોમળા આ નો અગત કરા રાજનીરે
 રૂઢે શીખામણુ ધરને રૂપીરાજનીરે.

૭૨

ભક્તિ શીશનણું સાદુરે આગળ વસખી છે વાટુ ટેક.
 એક દીવસ નો આવી બની રાજ મોરું રજને માથે;
 કાશીએ જઈને કરવત મુકાબુ, હરીજનને હાથેરે ભ.
 સત્યને કાજે ત્રણે વેચાણું રોડીકાસ ને રાણી;

રૂપીને વાસ્તે રાજા વેચાણે ભરવાને પાણીરે. ભ.
 પેરે પોતાનાં પ્રેમનારે તમે, શુરવીર થઇ ચાલો;
 જોજો ભગત કહે ગુરૂ પ્રતાપે અમરાપર માત્રોરે ભ.

૭૩ શ્રી રાસહુંડી.

મારિ હુંડી રવીકારો મહારાજરે શામળા ગીરધારી.
 પ્રભુ એક તમારો આધારરે શામળા ગીરધારી. ૧

સાખી.

મહલાદની પત રાખવા ધર્યું નરસીંહ રૂપ;
 ચલ થકી વહાલો પ્રગટીયોરે;
 માર્યો હીન્દુકશ્યપ ભુપરે, શા. ૨
 નિભાણમાથી જળતાં ઉગાર્યા, બીલાડી કેરાં બાળ.
 ટીટોડીમાંનહાલે ઇડાંઉગાર્યા હરીહરેતથારખનાળરે શા.
 વાણીજાને વીમાસણ કરી ને કર્યો માટીનો આર;
 ખાંણીયામાં મોભી ખાંડીયો,
 તમારી મરણ પ્રમાણે મહારાજરે; શા. ૪
 રાણાજીએ રાડ વધારી, ખીરાં કારણ મહારાજ;
 જેર ગોળીને મોકલ્યાં તમે જેરનાળણુનહારરે, શા. ૫
 ગગેવ ડેરે કારણે ચક્કર ધરીયો હાથ,
 મુધન્વાને કારણે તમે,તેજમાં થયા તત્કાળરે. શા. ૬

(૬૧)

શીઘિરાજની માટી છાએ તોળાણી, ખાલી કર્યાં શરીર
ધર્મ કેરે કારણે તમે; કોણવા કારણ મહારાજરે. શા. ૭
સાડાત્રણસો ખોરડા નાગરનાં જુનામઠું મોઝાર,
તેમાં નથી મારે નોતરૂં મને, નાતે દીધો તીરસ્કારરે; શા. ૮

જુ પાડ તારા સેવકની, જમવા નથી બર
બેટી બેટા નો વળાવિયાં હવે,
વળાવી છે ઘરની નારરે, શા. ૯

મરથ તો ગોપીચ દનું તુલસી હેમનો હાર;
સાચુ ઘરણુ મારે શામળો મારું .
દોલત છે ઝાંઝને પખાજરે, શા. ૧૦

હું નથી મોટો લાખુપતી, હું નથી રોડ શાહુકાર;
હું નરસીંહમહેતાની વીનતી હું તો, નાગરમાં છુક ગાલરે શાહ
રોડ તો દ્વારકાપુરી; શામળશા જેનું નામ;
હું ડીસેજે હાથમાં મોહન કરજે પછી બીજું કામરે શા. ૧૧
તીરથ વાસી ગામમાં રૂંદે, પુછે નામ ને કામ,
મલીએ મલીએ ફરી વળ્યા અહિ,
નથી શામળશાહનું નામરે. શા. ૧૩

ધુતારો ધુત ત્રિધા કરી, અમને કહેતું બધું ગામ;
કમારે કરી ઠેકડી અમારે પુર્વ જન્મનાં પાપરે. શા. ૧૫

સ્પર્થ વાશી ગામમાં ફરી નીકળ્યા ઝાંપા બહાર;
 ત્યારે રૂપલીધુવાલેવણીકનું વાલો ત્યાંરેયયાતત્કાળરે શા.
 કાને કુડળ જળહળે. એના તેજનો નહિ પાર;
 આંહો બાબુબધ બેરખા. હરીને હૃદયે હેમનો હારરે, શા.
 હુંડી લાવો હજુરમાં શામળશા માફ નામ,
 હમેશા લખજો. હુંડીયું કહેજો વાણોતર સરખુ કામરેર
 હુડી હાથોહાથ આપી વાલે પુગી હઈ બાની હામ;
 નરસીંહમેતાનો સ્વામીશામળોવાલેનવખડ રાખ્યુ નામ

મા ૧ હુડી સ્વીકારે! મહારાજરે, શામળા ગીરધારી
 માથે ધણી ધાર્યો કીરતારરે શામળા ગીરધારિ;
 મને કોઈની નથી પરવાર. શામળા ગીરધારી,
 શામળીઆ જેવો સરદારરે શામળા ગીરધારી.

પ્રાતઃ પ્રભુ પ્રાર્થના-રામ વેરાવળ ૭૪.

પઢોરે પોપટ રાજ રામના સતી સીતા પઢાવે.
 પાસે બધાવી પાંજર હિરા રતને જડાવે પઢોરે પોપટ
 પોપટ તારે કારણે લીલા વાંસ વઢાવુ.
 તેલું ઘડાવુ પોપટ પાંજર હિરા રતને જડાવુ પઢોરે.

પોપટ તારે કારણે, શી શી રસોઈ રધાવુ,
 સાકરનાં કરી ચુરમાં ઉપરથી પીરસાવુ. પઢોર. ૩
 પાંખ પીળીને પગ પાંડુ રા કોટે કાંઠલો કાળો
 નરસૈના સ્વામીને ભાજે, રાગતાણી રૂપાળો. પઢોર. ૪

૭૫ રાગ વોરણ.

કોણુ એ સમાના કામની, દત્ત ફરીએલ રામા;
 દ્રોપદીની લજ્જા રાખવા, હરી ઉભા છે સામા. કોણુ. ૧
 વાલોલ ગયાતારે વાડીયે, સર્વે સુ હરી સાથે;
 શેઠડીનો સાઠો છોલતાં, છરી ખેડીછે હાથે. કોણુ. ૨
 માનાતી મ દ્વિર પધારિયા, ચીંચરડારે લેવા,
 દ્રોપદીએ ચીર વધેરીયા, હરીને પાટો દેવા કોણુ, ૩
 ત્રીકમે તેના તાંતણા, લખી રાખ્યા છે લેખે;
 નવસેનવાણુ ચીર પુરીયાં, સઘળી સભારે દેખે કોણુ. ૪
 મરડે ચઢીને ગોર્વીઠ આવ્યા, આવ્યા અંતરબાહી;
 ભક્ત ઉદ્ધારણુ ભુદરે, મેતા નરસંધનો સ્વામી કોણુ. ૫

૭૬ વેરાવળ.

આવો અમારે દેશડે મોઠા મોહન માવા,
 ફહી દુધને ઘત ઘણું ખીરમાં ખાડ ખાવા. આવો. ૧
 રસોઈ કરી ભાત ભાતની, કાન તમારે કાજે;

મીતમ પ્રીતે પધારીએ, કૃપા કરીને આજે આવો. ૨
 મંગાજળમેં તો અરમ કર્યું, નાથ નમારે નાવા;
 આપું પીતાંબર પહેરવા, આલો પ્રસાદ ખાવા આવો. ૩
 અરજ સુણી અલખેત્રડો, પ્રેમે આવ્યા છે ધાઈ;
 મોપીએ દેખી ઘેલી થઈ, અતી મન હરખાઈ આવો. ૪
 ભાવધી ભોજન જમાડી, બીડી પાનની દીધી;
 ઘણા દીવસની ગોઠડી, કાન આગળ દીધી. આવો. ૫
 હેમની સાકળે બાંધીયા, હવે નહી દેડે ભવા;
 નરસિંહના સ્વામીગામળા, આલો ગોકુળ ખાવા આવો. ૬

૭૭

ન રાયણુ નામ લેને તું પ્રાણિરે,
 બદીનાથ પ્રગટયા જુગ જીણી. ૧૬
 મર્મવાસે રક્ષા કીધી તારારે,
 લીધો જઠરા અગ્નિથી કેગારારે;
 તેને કેમ મેળ્યો છે વિસારી નારાયણુ.
 નર દેહ દીધો તુને નાથેરે,
 ધન હોય તો વાવર હાથેરે;
 પડ્યુ રહેશે કોડી નાવે સાથે. નારાયણુ.
 વણુ સનજે કહે માડ માડરે,

ધન કાળે ફરે મન તારૂં રે
 તારે હાથે નથી ધન તારૂં. નારાયણ.
 મિથ્યા સખમાં ને શુ લપટાણેરે,
 લોક લાલે ગળે દીવે પાણેરે;
 બય છે વૃથાના પુરમાં તણાણે. નારાયણ.
 કાયા માયા એ રીતે કાચીરે,
 તેમાં રગમાં શુ રહ્યો રાચીરે;
 બ્રહ્માનંદ કહે વાત સાચી. નારાયણ.

૭૮

વૈકુંઠ મારું હુડુ, હરિજનને મન હજુર;
 હરીજનથી દુર વળે છે, પ્રેમી જનને ઉર. વૈકુંઠ.
 કામ ક્રોધ લોભજ ક્ષીએ નેનાં ઉખેડોને મુગ;
 મોહ માયા મમતા ક્ષીએ તેનું કાઠો શુળ વૈકુંઠ.
 પાત્ર દેખી પોષીએ ભુખ્યાને આપીએ બન્ન,
 કુડી સાખો નવ પુરિએ, પરહરીએ પરધન. વૈકુંઠ
 ચિત ચોરિ ના રાખીએ મારીને રાખીએ મન;
 ભણે નરમૈયે. ત્રિષ્યુ હીએ, હરિનેત્રકાલાહરિજન વૈકુંઠ.

૫૬ ૭૯

ઓ રાણાજી જીનો સંગાથી હરિગુણ મારેગાં નથીરે
 મારે પ્રભુ ભજવાનીકામ મારે હરિભજવાનીકામરે, ઓ.

ઓ રાણાજી એકરે ગાયોનાં દો દો વાછડારે,
 તેમના બુદા બુદા લેખ (૨) એકરે શાવધેર પોઠીયોરે.
 બીએ ધાંચીડાને ઘેર હો રાણાજી જીવનો સંગાથી.
 ઓ રાણાજી એકરે માટીનાં દો દો માટસારે,
 હારેતેમના બુદાબુદાલેખ (૨) એકરે રૂઢે રૂઢે સો માટનુ
 બીજુ કલાકને ઘેર હો રાણાજી જીવનો સંગાથી.
 ઓ રાણાજી એક વેલાનાં દો દો તુમડરે.
 હારેતેમના બુદાબુદાલેખ (૨) એકરે તુમડુસાધુ સગમ.રજી
 જીજી નાવળીયાને ઘેર હો રાણાજી જીવનો સંગાથી,
 ઓ રાણાજી એકરે માતાના દો દો બેટડારે.
 તેમના બુદાબુદાલેખ (૨) એકરે લખયોરાશી ધુણીએરે
 બીએ તે લખયોરાશી માંદરે હો રાણાજી જીવનો સંગાથી
 ઓ રાણાજી એકરે વાંસની દો દો વાંસળીરેજી,
 તેનો બુદાબુદાલેખ (૨) એકરે વાંસળિજી સોદામાતનીરે
 બીજી વાદીડાને ઘેર હો રાણાજી જીવનો સંગાથી.
 ઓ રાણાજી રોહિદાસની ચેલી મીરાં બોલીયારેજી,
 હારેતેમારે રોવાસાધુસગમ (૨) શામળીયાસાધુનાસગમારે.
 બીએ ચડે ચોમણો રંગરે હો રાણાજી જીવનો સંગાથી
 હરિ વિના કોઈ નથીરે.

(૯૭)

૫૬ ૮૦

કક્કો.

છપાયા છંદ.

કક્કા કર સદગુરનો સંગ, રૂદે કમળમાં લાગે રંગ;
અંતરમાં અજવાળુ થાય, માયા મનથી દુર પળાય;
લિંગ વાસના હોયે ભંગ, કક્કા કર સદગુરનો સંગ. ૧
ખખખા ખરેખરી છે વાત, જે શ્રી મુખે કહી સાક્ષાત;
જ્ઞાની મુનિ જોગી જતી, ગુરુ કિરપાવિણુ સિદ્ધિ નથી;
જન્મમરણની મટશે વાત, ખખખા ખરેખર છે વાત. ૨
ગગગા ગુરુની સેવા કરો, પરનિંદા પરધન પરદરો;
પ્રપંચ તે પડવાનો ઠામ, રાયે રાયે સીતારામ.
એ શીખામણુ ચીત્તમાં ધરો, ગગગા ગુરુની સેવા કરો. ૩
ધધ્ધા ધણું કહે શુ થાય, ભવ તરવાનો એ ઉપાય;
સમજને સંશય ટાળવા, બાહ્યર શીતર હરી ભાળવા;
જોતાં જીવ દશાતો જાય, ધધ્ધા ધણું કહે શુ થાય. ૪
નન્ના નિર્મળ તેની દશા, જેને હરિ રૂદીયામાં વસ્યા;
પોતાના અવગુણને દણે, પરના તો રૂદિયે નવ ગણે.
કેનાં દોષ ન દેખે દશા, નન્ના નિર્મળ તેની દશા. ૫
અચ્ચા ચિત્તમાં ચેતી લે, માયે મરણતણુ છે બે;

કાયા ઉપર તાકે કાળ, મોહ પારધીએ માંડી જાળ;
 તેમાં હરી રાખે તો રહે, ચચ્યા ચિત્તમાં ચેતી લે. ૬
 છઞ્છા લે માયા ગુણમયી, બળવ તી પણ દીસે નહિ;
 દાનવ માનવ ને દેવતા, આધીન થઇ સૌએ સેવતા;
 હરિજન આજે હારી રહિ, છઞ્છા છે માયા ગુણમયી. ૭
 જજ્જલ વિરલા જાણે ભેદ, માયા પ્રપચ વિધિ નિષેધ;
 તે માયાનું તજવું માન, માયાપતી ભજવા ભગવાન;
 અનરમાં ઉપજે નિર્વેદ, જજ્જલ વિરલા જાણે ભેદ. ૮
 ઝઝા ઝાંખી જોને જેહ, વણ વાદળ જ્યાં વરમે મેહ;
 વિના સરોવર અણુજસાર, વિના ભમર ઉડે ગુજાર,
 વિના અર્ક અજવાળુ જેહ, ઝઝા ઝાંખી જોને તેહ. ૯
 નન્ના નામ નાવ છે સાર, જે યેસે તે ઉતરે પાર;
 કાળ કર્મ નહી લાગે લેશ, છે આનંદી હરીનો દેશ;
 તે પદને પામે નિરધાર, નન્ના નામ નાવ છે સાર. ૧૦
 ટટ્ટા ટેક જન્મનો ટળે, અંતરભમી ધટમાં મળે;
 નાના મોટા હરિના ધાટ, કાંઈ મુક્ત ને કાંઈ વૈરાટ;
 હરીને ભજતાં હુંપદ મળે, ટટ્ટા ટેક જન્મનો ટળે. ૧૧
 ઠઠ્ઠા ઠેકાણું છે ઠીક, જ્યાં જાગે જીભની જીક;
 નિર્ભય નારાયણનો વાય, પ્રેમ ખરીને રાખે પાસ;
 સમજી માની લેને શીખ, ઠઠ્ઠા ઠેકાણું છે ઠીક. ૧૨

હક્કા હક્કાપણુ મુકી દે સગમુરને શરણે જઈ રહે;
 વચન તણો રાખી વિશ્વાસ કુકળપનાનો કરજે નાશ;
 ઉપાધીથી અળગો રહે, હક્કા હક્કાપણુ મુકી દે. ૧૩
 ઢઢા ઢોત વમાડી કહ્યું, રૂડા પુરૂષને રૂઢિયે રહ્યું;
 સમજ્યા તેણે લીધો સાર આફત નરતો ખાશે માર;
 જોતામાં જોમન તો મયું ઢઢા ઢોત વમાડી કહ્યું ૧૪
 રેણુ! રણ ચોરાશી તણુ; તેનું વ્યાજ વધે છે ઘણું,
 દાણું ધરમાં ડુકી મયો; દેનાણું કાઢીને રહ્યો,
 જમકિ કર કરશે તાપણું; રેણુ! રણ ચોરાશી તણુ.
 તત્તા તાડું આપ તપાસ ક્યાંથી આવ્યો ક્યાં તું જાસ,
 ખેપ કરીને ખોળી કાડ; હરિફ હોય તો લાગે હાડ;
 મુરખના મનમાં નડી ત્રાસ; તત્તા તાડું આપ તપાસ
 થય્યા સ્થિર તો રહેવું નથી; કોણુરંક કોણુ પૃથ્વીપતિ;
 આજકાલમાં જાણું સહી; કોટી ઉપાયે રહેવું નડી.
 ભાવંચરી ભજકમળાપતિ; થય્યા સ્થિર તો રહેવું નથી.
 હક્કા દેહ દેવળમાં દેવ સેવક થઇને કરને સેવ,
 ચેમ પુરૂષને અહન હાર જ્ઞાન દીપક ઘટમાં અજવાળ;
 અંતરનો ટાળે અહમેવ હક્કા દેહ દેવળમાં દેવ. ૧૮
 ધક્કા ધાજે ધારણુ ધીર, વાચ કાચી વશ રાખે વીર;
 શબ્દ તણી ગ્રહજે સમશેર રાત્રુ દજમાં પાડે ભેળ,

સહગુરુ યજ્ઞતર પહેઃ શરીર, ધર્મા ધર્મણુ ધરજે ધિર. ૧૬
 નમ્મા નિશાન ગુરુનું છેય, ધીરવીર પમ રાધી રેય;
 કાયર નરનુ નહિ ત્યાં કામ, શુરવીરનો સાચો સ ગ્રામ;
 જીત્યા નિરગુણ જગમાં જોય, નમ્મા નિશાનગુરુનું છેય. ૧
 પપ્પા પુરા હીજે પ્રીત, મેરૂ ચળે પણુ ન ચળે ચિત્ત;
 અવની પેરે અવીચળ રહે સ્તુતિ નીંદાને મુખદુઃખસહે
 નારાયણને નીરખે નીત પપ્પા પુરાની જે પ્રીત. ૨૧
 ફફા ફોગટ તે કોણુ ફરે, સચેત થઈ હરી સ્મરણુ કરે,
 જન્મમરણુમાં આવે નહી, જેનુ મન વશીયું હરીમહી;
 જઠરાવાસ ન નિપ્પચે કરે ફફા ફોગટ તે કોણુ ફરે. ૨૨
 જલભા ભજનથડી ભય ટળે નીશ્ચય કાળકરાળ ન ગળે
 ભોખ દરે જે સીદ્ધી થાય, ભાંડ ભવૈયા વૈકુઠ ભય;
 જેવો ભાવતેવા હરી જળે, જલભા ભજનથડી ભય ટળે
 મમ્મા માયા મનની જાણુ, માઈ તારૂ ખેંચાતાણુ;
 સધળે સરખો આત્મારામ, સાંધા વાંધા મનનુ કામ;
 માટેમન હરિચરણુ આણુ મમ્મામાયામનની જાણુ. ૨૪
 જજ્જલ જીવપણું જેહને, સશય સોઠ સહા તેહને;
 આત્મયુદ્ધિ ન ઉપજે કહા, આશા તૃષ્ણાને આપહા;
 દેહ દરશી દેખે દેહને, જજ્જલ જીવપણું જેહને. ૨૫
 રા. ૧ રામ ભજનમાં રહે, બીજું બકડું મુકી દે;

(૧૭૧)

વળતો શીઠ વટે છે વાદ, નીર વલોવે ન આવે સ્વાદ;
 હરીનું હારદ હેતે મહે. રરા રામ ભજનમાં રહે. ૨૬
 લક્ષ્મી લેતું આત્મ લાવ, ફરી ફરી નવ આવે દાવ,
 છતી બાજી હારીશ નહિ, સમજીને શીખામણ કહી;
 હવે ન ચુકીશ આવ્યો દાવ, લક્ષ્મી લેતું આત્મ લાવ. ૨૭
 વળવા વેદ વચન નિરધાર, જે પ્રીછે તે પામે પાર;
 ઊંચ નીચનો અંતર નથી, સમજ્યા તે પામ્યા સદમતી
 સશય શોક તજે અહ કાર, વળવા વેદવચન નીરધાર ૨૮
 શરણા સાધન સર્વે થયું, જેનું ચીત હરિ ચરણે રહ્યું;
 હરતાં ફરતાં હરિનું ધ્યાન, તપ તીરથ નેને બહુ દાન;
 કોટી વિવન ભય દુષ્ટમયું, શરણા સાધન સર્વે થયું ૨૯
 ખખખા ખાંડનાં બીબાં ભરે. કોયલ કાગડો કુંજર કચે;
 મીનમગર બહુ જળચર ભત, જેણું બીચું તેવી ભાત.
 મીસરી જેતાં તો મન ઠરે, ખખખા ખાંડનાં બીબાં ભરે.
 સસ્સા સઘળે મુંઠર રયામ, હરીવીના નહી ઠાલો કામ;
 અનેક રૂપે એનાં નામ, આદે અંતે એકજ રામ;
 જે સમજે તો પુરણ કામ સસ્સા સઘળે મુંઠરરયામ. ૩૦
 હહા હરી ભાળ ભરપુર દોષ કર્મ તો રહેશે દુર;
 રવા ને રજની નહી કો કાળ તેમ આત્મા પુરણ ભાળ;
 નિર્મળ નયણ નિરખોનુર હહા હરિ ભાળો ભરપુર.

(૧૦૨)

સહિ અક્ષર સંપુર્ણ થયા હરિ ગુરુ સંતે કીધી દયા;
અક્ષર અક્ષર આત્મ યોધા, એ સમજે તો ટળે વીરોધ;
સંવત અઢારબત્રીસીસાલ ચૈતરસુદ સાતમ સોમવાર૩૩
સંધેસર સાધુનું ધામ ઠાકોર કુંજબીહારી નામ;
પ્રીતમ પ્રેમે અક્ષર કહ્યા, હરી ગુરુ સંતે કીધી દયા. ૩૪

૫૬ ૮૧

ઉપદેશ.

દેહ મનુષ્ય ધરી, હરી ના જણયા તેણે સરવસ ખોયું;
મારા વાલાણ, મહામણી મુકીને પથ્થર ચીત પ્રોયુ ટેક
તેં અમરત ઢોળી વિષ પીધુ, તે હાથે કામ કુડુ કોધું,
તેં મિથ્યા માતને દુઃખ દીધું. દેહ૦
તને જાણવીએ જરૂર માંહી તારું ક્ષણ કર્યું પ્રભુએ ત્યાંહી;
તે જ્ઞાન તને સ્વપ્ને નહિ. દેહ૦
તેં જ મતપાતને નવજેયો, કલ્પવ્રક્ષ તણ આવળ ખોયો
તેં ઉત્તમ જન્મ એળે ખોયો. દેહ૦
એનીદેહ અશુદ્ધ અશુદ્ધ વાણી, જેણે પ્રીત પ્રભુશુ નવ
આણી; એ અધમ જાત પામર પ્રાણી. દેહ૦
એને કૃતગ્રીસરખા કહીએ તેની સંગેતે સરખા થઈએ;
કહે પ્રીતમ એથી અળગા રહીએ. દેહ૦

(૧૦૩)

૫૬ ૮૨

હરીભજન કરો, ભય ભાગે જમ-દુતનો ભક્તિ ભાવે,
અંતકાળસમે હરીનું બાનુ હોય ત્યાં જમ શીઘ્ર આવે ટેક

જેને તીલક છાપ તુલસી માળા.

જેને મુખડે ગોવિંદ ગોપાળા;

તેને શુરે કરે જમડા કાળા.

હરી૦ ૧

એવો ભજન તણો પ્રતાપજ છે.

તેને લખ ચૌરાશી માફજ છે.

એવિ સન પુરૂષની સાખજ છે.

હરી૦ ૨

એવું નિર્ભય નારાયણનું બાનું,

તેનું ખોળે ન રવીનંદન પાનું.

કદી પાપ ન કરવું કાંઈ છાનું

હરી૦ ૩

પ્રાણી માફ માફ ન મીઠ્યા કરવું,

એક ધ્યાન હરિનું નીત્ય ધરવું;

કહે પ્રીતમ ભવસાગર તરવું.

હરી૦ ૪

૫૬ ૮૩

રાહ્યો.

ભગો ભગો હવ લાડકારે, તમને હઉં છું શીખ.

કહ્યા પ્રમાણે બે ચાલજે, ત્યારે તમને છે ઠીક;
 રામ રોડાને કોઈ રંગમાં. રેક.
 લક્ષ્મી ચોરાશી વાટમારે; ધયા બહુ આવતારે;
 મનખો મળ્યો ધૂણી મહેનતે, નથી વારંવાર. રામ૦૧
 કોઈ આમળ કોઈ પાછળરે, બહુ બહુ જરે;
 રહ્યું નથી ને રહેશે નહીં, રાય રાણા ને સુર, રામ૦૨
 નિવૃત્તી કહે છે નાથનેરે, નહીં માનો મારી વાત;
 પડશે પ્રવૃત્તિના પાસમાં, પછે પછાડશે હાથ. રામ૦૩
 ન હોય કુટુંબ એ તાહરે, રોડા રામ મુકી લાજ;
 રણ સળધે આવી મળ્યુ, લેણા દોણાને કાજ. રામ૦૪
 ન હોય તરૂણી એ તાહરીરે, દાખે સ્વસ્થનું સ્થાન;
 નિકાર તે થકી વાધશે, પછી દાવાનળ દુખ. રામ૦૫
 પુત્રને પેટ પીતા આવતોરે, પીતાને પેટ પુત્ર;
 અદ્ભુત ખેલ રામનો, એમ ચાલ્યુ ઘરમુત રામ૦૬
 પાળી પોષીને મોટા કરેરે, જીવને આણીને શોષ;
 તે પુત્ર મુખ મેલે દેવતા, નુઓ ગુણના ભાઈ દોષ. રામ૦
 છળ પડે છે એક એકથીરે, એવો માયાનો ઘોળ;
 અન્યોઅન્ય વળગી રહ્યું. માટે જય ધરખોળ રામ૦૮
 કાયા પરપોટા નીરનોરે પુલ્યો પુટીને જય;
 ગુરૂ અરણ્ય પ્રતાપથી, નરભેરામ જશ માય. રામ૦૯

(૧૦૫)

૫૬ ૮૪

રાણીયો.

જીએને નીર આકળ તણું રે, હોળે છે સહુ લોક;
પળ પછી કાંઈ ના મળે. એમ જોયું ન છે ફોક;
રામ રોને કોઈ ર ગમાં. રેક
નિવૃત્તિ રાણી એમ યોડીયારે, મને નાથ ની છે ભાળ;
કહ્યું કરો તમે કંથજી, ફરી નહીં આવે તાલ. રામ ૦ ૧
નાટક વીણ્યુએ રચ્યુ જ્યારનું રે ચીતર્યાં ચૌદ માળ;
અથડાયો છે જીવ ત્યારનો, લેકયા કોટીક કાળ રા. ૨
સતીતણું કહું સાંભળીરે; લાગ્યો રામનો ર મ;
દશકો નિવૃત્તીનો વહી ગયો, પછી મવૃત્તિનો સંગ. રા. ૩
સ તાન થયાં નિવૃત્તિનાંરે, માણ પુરૂષનો સંગ;
ધર્મ સંતોષ વડા દીકરા જેવો અદ્ભુત રંગ. રા. ૪
શાંતી સંતોષની નાર છે રે, દયા ધર્મને શરણ;
વિવેક વૈરાગ્ય વીચારજી; પુછે વાળના છે તણ. રા. ૫
જ્ઞાન વહુ છે વૈરાગનાંરે, ક્ષમા વિવેકની નાર;
અક્ષત વહુ છે વીચારનાં, એક સુરતી કુમાર. રા. ૬
એ તો પરવાર નિવૃત્તિનોરે, સંકેતમાં કહેવાય;
ગુરૂ ચરણ પ્રતાપથી નરભેરામ જશ ગાય. રા. ૭

૫૬ ૮૫

રાજ્યો.

પ્રવૃત્તી રાણી પછી બોલીયારે, ન્હોય તમારા ઢંગ;
હસારત થશે તમ તણી, નવ કરે એનો સંગ.

રામ રંટોને કોઈ રમમાં. ટેક

નવ કહું કરે શોક્યનુંરે, તમને હડિં છું શીખ;
બેઝી કર્યાની આશા એહને, કંઈને મગાવી બીખ. રા. ૧
અકબરશાહને એ મળીરે, કરી મુકયો ફકીર;
દુકડા માગતો તેને કર્યો, ઉતાર્યું માપ નીર. રા. ૨
વાણી મધુરી મુખ ઓચરીરે, દાખુ સ્વરૂપનું મુખ;
વળતાં ખપતાં દીન વહી ગયા, પછી વળી ગયું મુખ. ૩
સ્વેત કેશો ત્વચા લડખડીરે, આંખ્યાં તેતરે બેતાળ;
હતપુરી તો ઉજડ થઈ, આંખ્યો ઢુંકડો, કાળ. રા. ૪
લોભ પ્રવૃત્તિનો દીકરેરે, જેની લાલચ નાર;
કોધની અરિષા કામની, તૃષ્ણા એક કુમાર. રા. ૫
જમને મારે ઝાડો થાય છે રે, આંખ્યાં આગળ કર્મ;
કોરો ઓખાળો બીજે કહે, કોઈ બાણે નહીં મર્મ રા. ૬
જમને મારે આંસુડાં પડેરે, દેખી વહાલાને રાય;
જડવા ગ્રીછે માંહે જમની, તેતો બાણે નહીં કોય રા. ૭

(૧૦૭)

સાથ મજાતીનો રાહુ ગયોરે, આવી નીજતી નારુ;
શુરના ચર્ણ પ્રતાપથી, રોડ નરભા શ્રી રામ. રા૦ ૮

૫૬ ૮૬

રાજ્યો.

જીવ ગયે મુનુ સહિ થયુરે, કાયા નચ શુનકાર;
હશ હરવાળ બધ થયા; તુટયા શ્વાસના તાર,
રામ રોડને કોઈ રંગમાં. ટેક.
મુવા જીવને રોતું નથીરે; રોડે સ્વાર્થ સગાઈ;
જોતપોતાનું સર્વે રોડે. મગટ આપુ છું ગાઈ. રામ૦ ૧
રોડે તરૂણી કેવું કહીરે. છુટા મુકીને કેશ;
મયું માણીમર માહર, જાણીને બાળે વેશ. રા૦ ૨
સાસરવેલી શું કહી રોડે, પુત્રી મુખ વહુ પેર;
હવે અમો તો શું કર, પરણ્યાએ કર્યો કેર, રા૦ ૩
ઓથને માટે બધવોરે, ભુજ લેલાટ લગાઈ,
રક્ષામાં મુક્યો મુને એકલો તને ઘટે નહી ભાઈ. રા૦ ૪
માત પીતા કેવું રોડે, પાળે ધડપણ માઈ;
પુત્રી ભગની કેવું રોડે, સાસરવાસાને સાઈ. રા૦ ૫
પુત્ર માબાપને કેવું રોડે, નથી હામ રતી રેખ;
દીવસ પાણી થશે શા વડે, નથી આરો રહ્યો એક. રા૦ ૬

(૧૦૮)

જામશે કે સહેસે જીખનેરે, જડશે જમનો માર;
વેમાંનું કોઈ કહેતું નથી, માટે જુડો પોકાર, રા૦ ૭
સ્વાર્થ માટે સર્વે રડેરે, વળી કાંઈ લોકાચાર;
જનનરણા રોડા સમને, નહીતો ખાશે પેંજર. રા૦ ૮

૫૬ ૮૭ .

રાજ્યો,

કહીઆ મુતાર સલાટનેરે, બણે હાખ્યો હામ.
મગનમાં મહેલ જાણ રહ્યા, રટયા નહી કદી રામ.
રામ રોડાને કોઈ રંગમાં. ટેક,
મોહાલ કરાવ્યા મોકળારે, બહુ આરીયોના ઠામ.
ઓર્ચીતા ઉડીને ચાલીયા, નથી પડોચી કાંઈ હામ.
આવોહીયોળાખાટ હીંચીએરે, રવી ઉગમતે ભાણ;
મુખ તમારાં સભાજતાં, મને વાગે છે બાણ. રા૦
જયકે બનાતો બાંધિ રહીરે, બણે ઓઢયાનો પ્રેમ.
ગેડયો તેની ભાગી નથી, રહી એમનિ એમ રા૦ ૩
સાલો લીધી છે મોંવા મુલનિરે; લીલા પીળા છે રંગ,
ઓઢી પહેરી નથી નીસર્યા, નથી અડકાડી અંગ રા૦ ૪
સ્વામી તમે છો જીજાળવારે બાણું તમારી વાત;
વહાણું વાયાની વેળા મામતા, દુધ સાફરને ભાત. રા૦ ૫

(૧૦૬)

ચાર દીવસ જતા જતારાં, ખાત્રા રાખતા સાથ;
લાંબે પંથે તમે ચાલીયા, કાંઈ બાંધ્યું નહી સાથ. રા. ૧
ધન ધરતીમાં વાલ્યાં રહ્યારે, સાથે લીધું ન કાંય;
તે ધનને ક્યારે કાઢશે, તમે ત્યાહાં અમે આંલ, રા. ૭
તડકે તમે નથી નીસયારે, ઘણુ કોમળ મુખ;
સાણુશીએ જમ તન ચુટશે, કેમ વેકશે દુઃખ રા. ૮
ચાર વહુઓને ચાર દીકરાં, નામે ચરણમાં શીશ;
શા માટે મુખે નથી બોલતા, એવડી શી છે રીસ. રા. ૧૦
ઓર્ચીતા ઉઠીને ચાલીયારે, તેનો શો કહુ ત્રિવેક;
બીડી આપુ મારા હાથની, લેતા જઓને એક. રા. ૧૦
જેત જેતામાં ચાલી ગયારે, કંઈ બાપના બાપ;
જીવની સાથે એ સચરે, એક પુન્યને પાપ. રા. ૧૧
ગુરુ છોટાલાલ પ્રતાપથીરે, જગી નરભા તું જોય;
લેણ દેણ આવી મળ્યું, નથી કેતુ હવે કોય. રા. ૧૨

૫૪ ૮૮

(નાથ કેસે ગજકો બધ છોડાયો)—એ રાગ.

નાથ તમે જનત હો સખ ઘટકી;

મીરાં ભક્તી કરે પરમટકી,

નાથ તમે જનત હો સખ ટેકક.

ધ્યાન ધરિ મીરાં સખર લો,

(૧૧૦)

સેવા કરે રઘુવરકી,
સાર્ણીમરામકુ તુલસી ચડાવત.
બાલ તીલક બીચ ટપકી. નાથ તમે૦ ૧
કૃષ્ણ મંદીરમાં મીરાંભાઈ નાચત.
તાલ મરદગ વાગે ચુટકી.
રૂમજુમ પાયે ધુવર બાજત,
લાજ ખોલો ધુવટકી. નાથ તમે૦ ૨
વીખના પ્યાલા રાણાજીએ ભેજ્યા,
સાધુ સઘાયે મીરા અટકી,
કરી ચરણામૃત પી મયાં મીરાં,
વિષ બની અમરતકી. નાથ તમે૦ ૩
ઘરકી નીકલી ચઢીરે કેહારે,
શીર ગાગર મટકી.
ભાઈ મોરાં કહે પ્રભુ ગીરધર નાગર,
જેસી દોરી ખેલત નટકી. નાથ તમે૦ ૪

૫૬ ૮૯

રણછોડજીની તિથીઓ.

સખી પડવે પુરણ પ્રભ જો કોઈ બાણેર.
[રૂડો રણછોડજીનો પ્રર્મ, વેદ વખણેર.
સખી બીજે ખોડાણો જી ખોલ ખોલ્યા એવરે

રાખશે રહેશે તોલ. ઉપજે એવારે,
 સખી ત્રીજે તે તુલસીનાં વન, પલ્લુજીને ધ્યાન રે;
 હાથમાં વાવે હરિના જન. શોભે સારાં રે
 સખી ચોથે વ્યાધ્યા જય, વસમી વાટેરે;
 રૂઢીયામાં રણછોડરાય. મળવા માટેરે.
 સખી પાંચમે પળીયા પંથ, તડકા તનમાં રે;
 સેવા કરે હરીના જન. મારા મનમાં રે.
 સખી છઠે છાપાં અમ, ધણીનાં ધરીયાં રે,
 રાખે રૂઢીયા સાથે રંગ. હવે મન હરીયાં રે
 સખી સાતમે સુંદર રયામ, મોહન મળીયા રે;
 હું તો આત્રીશ તે નારે ગામ, ફેરાં ફરીયા રે.
 સખી આઠમે જોડી વહેલ; બળવંત બેઠારે;
 પુર્વ દેશમાં કરી મેહેર, પંથમાં પેઠારે.
 સખી નોમે નમવા જય. આણી રાખેરે;
 સેવક સુતા સાંગીમાંય, હરી રથ હાંકેરે.
 સખી દશમે આવ્યા ઠાકેર, હરજી રસિયારે;
 તે ઠેકાણે ઠાકેર, બહાદો મારો વસીયારે.
 સખી એકાદશીના દન ગુમણી ધર્યોરે;
 મંથરાતે આવ્યા મહારાજ હેરણ હેપારે,
 સખી બારશે બાંધ્યા છે બંધ, સેવકથી છાનારે;

સોનુ તો સવા વાલ પુજીમાં પામ્યારે
 સખી તેરશે ગુરૂળી ઘેર, પાછા ફરીઆરે;
 મધ્યરાતે આવ્યા મહારાજ દારજ સરીયાં રે,
 સખી ચઉદશે ચરણામૃત પ્રેમે પીધારે;
 હરી કઠણ થયા નંદલાલ સદેશા ન દીધારે.
 સખી પુનમે પુજા થાય, શોભા સારીરે;
 દર્શન કરવાને બાય, નરને નારીરે.
 સખી પંદર તથા સાત વાર, જે કોઇ ગારીરે;
 તેને મ.ળ.શે દારકાનો નાથ, વૈકુઠે બારીરે,

૫૬ ૯૨

જે રણછોડરાયા જે રણછોડરાયા.
 આરતી કીજે મહારાજની, લોપે નવ માયા. જે. ટેક
 મોર મુગટ શીરછત્ર ખીરાજે, મણી માણેક ચળકે. (૨)
 પુષ્પ મુગ.તાના તોરા, ચરણ સુધી લટકે. જે
 પાધ કુમુખીઝીણાસરખંધ, છોગાં મહુ ધરીયાં; (૨)
 તીલક લીલાટ હીરા માણેક મોતી બહુ ભરીયાં. જે
 કેસરીઆડ મકરાકૃતકુડળ હધી મુત એઉ જડીયાં (૨)
 એક કટાક્ષે શ્રકુટી કેરાં ત્રણ ભોવન ધડીયાં. જે
 અમુલ વરેની આંખલડી, ધર્યું ચીપુક માલે. (૨)

મુખારવોંહ તણી શી શોભા કેસરી છે ભાળે. જે ૦ ૫
 અમુલ્ય હીરા હોઠ ધીરાળે. કાઠી રવી ચળકે. (૨)
 કૌસ્તુભમણી કંઠમાં આપે, માળા બહુ ઝળકે. જે ૦ ૬
 અનેક આભુશણ રતન હીમનાં. પુષ્પની માલા; (૨)
 તુલસી દાર ચડાવે પ્રભુને, તે જન બહુ વાલા. જે ૦ ૭
 જરકસી ભભોં અંગે સોદે (વવિન બહુ ભાને; (૨)
 ઈંદ્રાદીક પ્રહ્યાદીક સન્ને. રતુતી કરે ખાતે. જે ૦ ૮
 અતુલુજ પુરૂષોત્તમ પુણ્ય, અવીનાશી નામે; (૨)
 શખ ચક્ર ગદા પદ્મ બરાજ બે ઉર ત્રણ વાળે. જે ૦ ૯
 કટીમેખલા પીતાંબર ઉપર. ખાંધ્યા છે પટકે; (૨)
 દીનાનાથ દાસે છે દયાળુ. ખુબ અન્યો લટકે; જે ૦ ૧૦
 ચરણક બ આનંદ સાગર, સેવક મુખકારી; (૨)
 જે જન આવી નીરબે પ્રભુને. દુઃખ કાપે ભારી. જે ૦ ૧૧
 છડી વાંસળી નેપુર આપે, નટવરને વેશે, (૨)
 ગોપ થઈ આવ્યો ચારી, ગોપી રમ્યા રામે. જે ૦ ૧૨
 જે પ્રભુ આપ અનાથનો નાથ, તે ડંકપુર વાશી. (૨)
 ડાકોરનાથ થઈને બેઠા પોતે અવીનાશી, જે ૦ ૧૩
 આઠે શીખર ધોડીધર ઉપર, ચોધડીયાં વાગે; (૨)
 નોખત શખ મુણે જે માણી, દુઃખ તેનાં ભાગે. જે ૦ ૧૪

કર્શન દીનનાથ દયાળુનાં. જે આવી કરશે; (૨)
કોટી જન્મનાં પુરણ માયશ્વિન, ને પણ હરશે. જે ૦ ૧૫
આરતી એ પુરૂષોત્તમ કેરિ પ્રેમ ધરિ ગારો;

જે કોઇ પ્રેમ ધરી ગારો;

મુખ સંપત પામી તે પ્રાણી; વૈકુંઠ જશે. જે ૦ ૧૬

ભજન ૯૧

અબધુ એસો ગ્યાન ખીચારી.

વામે કોણ પુરૂષ કોણ નારી. અખ ૦

બ્રાહ્મણકે ઘેર નાતી ધોતી, જોગડકે ઘેર ચેડી.

કલમા પઠકર હુધરે તરકડી, તો આપે આપ એકની અ ૦

નહી પરણેડી નહી કુતરી, પુત્ર જણ જણ હારી;

કાળી મુડીકા કોઇ નહોડયા, નોહલુ એમા ગકુમારી. અ ૦

સસરો મારા બાળો બોળો ને સાધુ બાળકુમારી;

પરણ્યો હમારો પારણીએ ઝુતેનોમૈ ઝુતાવનહારી. અ ૦

બ્રહ્મા વિષ્ણુ શંકર દેવા નો વે તીનકી મે જાઇ;

એતીનુકે ઘેર ધણીઆણી તો વેનકું ગોહ ખોલાઇ. અ ૦

નહિ જાડી સાવરીએ નહિ જાડી પીયરીયેરે.

સ્વામીકી સેજ સમાઇ;

કહેત કઝીરા મુનો ભાઇ સાધુ, જોતમે જોન મીલાઇ. અ ૦

(૧૧૫)

૬૨

લે માળારે લે માળા તુ તો મોહનવરની લે માળા. ૧
નીરખી લે નટવર ન્યારા.

હરીહીરોતારા હાથજે આવે તો તુટેલીકુટીતાળા તુ તો.
આ જુઠી બાણુ જોર ન કીજે;

તારા છોડ મમત મોટા ચાળા. તુ'તો. ૩

જઠરામાંજળવીઓતુ નેજુલી ભવભરતોમોટીકાળાતું.
કાયા તોરિ કામ ન આવે; પુકેજલેજેમ અંગારા. તું. ૪
છોટો કહે છતમાંનવછાકે તો સેજતરશે ભવપારાતું.

૫૬ ૬૨

વારૂ મારા વીરારે, ન કરીયે સંઝ નીચનોરેલ, ટેક.
નીચપણુ નિશ્ચે નરકે લઈ જાય. વારૂ મારા.

આકહીઆનાં દુધરે અતી હે ઉજળારેલ;

તે પીધે તરત મૃત્યુ થાય. વારૂ મારા.

દુધડીયાં મંગાવેરે. મવરી ગાયનારેલ,

સાકર બેળે સ્વાહ અતી ધણુ થાય. વારૂ મારા.

બાવળીઓ કંટાળોરે, અતી અળખામણોરેલ;

નેને સંઝ અંગને વસા ઉજડાય. વારૂ મારા,

(૧૧૬)

આંબલીયાની છાયારે, અતી રળીયામણીરેજી;
તેને સેવ ફળની પ્રાપ્તિ થાય. વારૂ મારા.
શુરના પ્રતાપેરે જેઠીરામ બેલીયારે જી;
દેજે અમને સંત ચરણમાંહે વાસ. વારૂ મારા.

—❀❀❀—

ભજન ૯૪.

રામ ધોળ.

ગરૂડ ચડી આવજે ગીરધારી,
લજ્જા મારી રાખજેરે મોરારી; ગરૂડ૦ ચડી
પ્રથમ પુજીએ શ્રી ગુરનાય,
શ્રીકૃષ્ણને લાગુ પાય;
ગુણ ગાવાની ઇચ્છા થાય. ગરૂડ ચડી૦ ૧
પ્રથમ પુજીએ શ્રી ગુરરાય.
સારઠા કરજે મારી સહાય;
પદ પુજીને પાવન થાય. ગરૂડ ચડી૦ ૨
માતા આપો અવિચળ વાણી,
એમ ઇચ્છા થાય અમારી;
દાસ થાય અવિચળકારી, ગરૂડ ચડી૦ ૩
ધન ધન કુંતાજીરે માય,
જેણે સેવ્યા શંકર રાય;

(૧૧૭)

પાંચ દેવે લીધા અવતાર. મરડ ચડી૦ ૪

પાંચે પુત્ર તો પાંડવ બાણે,

છઠ્ઠાં દ્રૌપદીને વખાણે

એમાં સદેહ કરો નવ આણે. મરડ ચડી૦ ૫

રાજ ધર્મ તો ધર્મધ્યાન,

રૂડા અભ્યુત્થાનના મન ત્રિશ્રામ;

તેમાં ભીમ મહાબળ વાન. મરડ ચડી૦ ૬

રત્નવ તાની કુંવરી આવે;

સાથે ભેશી સહદેવને લાવે,

પાંચે પુત્ર પાંડુના કહાવે. મરડ ચડી૦ ૭

હસ્તિનાપુરમાં ઓળો રે પડી,

માંડી બાણે તે પાસા ઢાળી;

પેહલે પાસે તે હસ્તિનાપુર હારી, મરડ ચડી૦ ૮

બીજે પાસે તે ગરથ ભડાર,

ત્રિજે ઉમરવા નથી આર;

એમ સાહ્ય છે વારંવાર, મરડ ચડી૦ ૯

એ થે પાસે ચનુરાઈ સારી,

પાંડવ હાર્યા છે દ્રુપદનારિ,

સામે કુર્યોધન અહંકારી, મરડ ચડી, ૧૦

ત્યાં તો શોભા ભરાઈ છે સારી,

૧૬ થો દુર્યોધન હંકારી;	
તેડી લાવો તે દ્રઉપદી નારી,	ગરૂડ ચડી૦ ૧૧
સતી બરી સમામાં આવ્યાં,	
સભા દેખીને મન લજવાયાં;	૧
દુષ્ટે હસીનેરે બોલવ્યાં,	ગરૂડ ચડી૦ ૧૨
સતી રમ્યા તમારારે સ્વામી,	
હાર્યા રાજપાટ સતી ગામ;	
આવી માડો ઘર આ ઠામ;	ગરૂડ ચડી૦ ૧૩ .
સતી આવી બેસીનેરે બોળે;	
એવાં વચન દુર્યોધન બોલે;	
તોયે સતીનાં મન ના ડોલે;	ગરૂડ ચડી૦ ૧૪ :
બોળે બેસસે ગદા લીમ કેરી	
તને કાળે લીધો છે ઘેરં	
તુ તો જાહવ કુળનો વેરો;	ગરૂડ ચડી૦ ૧૫
તને લાગ્યું સતીનું રે પાપ;	
તેથી થયા મહા ઉતપાત	
બોળે બેઠા તે શોક સતાપ,	ગરૂડ ચડી૦ ૧૬
દુર પંથ છે દારકા ગામ;	
ત્યાં પોઢયા શ્રી ભગવાન;	
જેગી જોઈ ધાયા ધનરયામ.	ગરૂડ ચડી૦ ૧૭

(૧૧૯)

એમણે મરડ શણખાર્યો તતકાળ,
ચીર નવસે નવાણું આણ્યાં,
આવી પુર્યાં છે શ્રીભગવાન, મરડ ચડી ૦ ૧૮
૫૬ ૯૫.

શ્રી રામચ દ્રહતા ધ્યાનની સુનિ.

શ્રીરામચ દ્ર કૃપાલુ ભજ મન હરણુ ભવ ભય દારણુ,
નવ દ્રજ લોચન રજ મુખકર કંજ ૫૬ કંભારણુ;
કંદર્પ અમિતિ અમિત છ મી નવ નીત નીરજ સુદીર,
પટ પીત માનહુ તડિત રૂચીમુચી નૌ મી જનકમુતાવર.
શિર મુકુટ કુડત તીતક ચર ઉદાર અંત વિભુષણુ,
અભનુ ભુજ શર ચાપ ધર સગ્રામભત ખરદુષણુ;
ભજ દીનખંધુ દીનેગ દાનવ દત્તન દુષ્ટ નિકદન,
રધુનંદ આનંદ કદ કૌશલ્ય ચંદ હશરથ નંદન.
ધૃતી વ્રત ગુણસીદાસ રા કર શેશ મુની મનરંજન.
મમ ફીર્યે કુંજનિવાસ કર કામાદિ ખળદળ મંજન,

— ❧ —

મંજળા આરતી ૧ લી

સ્વમીના રાય રણુઓડ, વસો મારા રૂદીયામાં.
મુખ તાગર શ્રી રણુઓડ વસો મારા રૂદીયામાં;

(૧૨૦)

ખાતઃસમે પ્રભુનાં મુખ નીરખી આનંદ ઉર ન સમાયે
 સુર નર મુનીવર વેદ વખાણે, નારહસારહ ગાય. વસો
 ડોટીવહન છબી મુખપર વારિ, અટલીત રૂપ અપારે,
 મગળ રૂપ મનોહર દીસે સેવક મુખ ભંડાર, વસો.
 તાલ મૃદગ વીણા રસ વાગે, મુખ મોરલી ધનધોરે;
 પ્રેમ ઠરેને પીઢા રસ બંધુ ગોપી ચદ્ર કુશોર, વસો.
 કંચન થાળ કપુર ભરી માંડી પાચે ભેત પ્રકાશરે;
 આરતીડિતારૂમારા અલખેલાની રાધા રમણવીલાસ, વ.
 અષ્ટે સીદ્ધી આમળ ઉભી, મુખથી રહી કરજેડરે;
 આણજીવન પરશોતમસ્વામી રાજ કરે, રણછોડ વસો.

સમાસ.

તમામ જાતનાં પુસ્તકો.

વેચારીઓને ઘણાજ કીકાયત ભાવે મળશે.

એક વખત મગાવી ખાતરી કરો.

પુસ્તકો પ્રગટ કરનાર અને વેચનાર.

શા. મંગળદાસ બેઠતારામ-પુકસેલર.

રીઝીશઃ—અમદાવાદ

જાહેર ખબર.

ભક્તશીખમણી બજનોનો સંગ્રહ	કી. ૦-૮-૦
સત્યના સાવીત્રી અને જસમા ચોરણ.	કી. ૦-૫-૦
૨૨, ૭૨ / ભાર ભાગ) -	
૨૨ીક ગરબીઓથી ગરબુર.	કી. ૦-૧૨-૦
હોયલ પદમણી-પતિવ્રતા સ્ત્રીઓ	
માટે ખાસ વાગવા લાવકે પુસ્તક	કી. ૦-૧૨-૦
છેલ જશર અને સતી સુમના.	કી. ૦-૧૨-૦
પારસમણી બજન સંગ્રહ	કી. ૦-૮-૦

આ સિવાય અમારી પાસેથી તમામ જાતનાં પુસ્તકો
ગાતાઓના-નાટકોના, બજનોના તેમજ નિશાળમા
ચાલતા પુસ્તકો સામટા તથા છુટક મળશે.

તમામ જાતના પુસ્તકો છપાવનાર

તેમ કીકાયત કાવે વેચનાર.

પુસ્તકેદાર મંગળદાસ જોષ્ઠતારામ

ફીચીરોડ-અમદાવાદ.

